

371
ค.ม.น.ร.
3.2

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุทัศน์ แดงทอง

30 ส.ค. 2528

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158504

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา
..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ
..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ทวีรุณ หอมเย็น ในฐานะประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรินทร์ ประสงค์สม
ในฐานะกรรมการที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ปรับปรุง แก้ไข ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์
ทุกประการ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง
แก่ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรุตบางกูร ที่ได้กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบปากเปล่า
ปริญญานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะอันมีค่ายิ่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อความสมบูรณ์ของรายงาน
การวิจัยแล้วยังสร้างเสริมทักษะที่ถูกต้องในด้านวิชาการ และกระบวนวิธีการเกี่ยวกับการวิจัยให้
แก่ผู้วิจัยโดยตรงอีกด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ ที่ได้ให้ข้อคิดในการสร้างแบบ
สอบถาม และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา-
อำเภอ ศิษยานุ เทศน์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาททุกท่าน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์สุวัฒน์ กล้ารักษ
อาจารย์พิเชษฐ์ รูปกลม และอาจารย์บุญช่วย คำวิเศษศิลป์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นผลให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ คุณวราภรณ์ เตชะวัชรเศรษฐ์ คุณเสถียร คามิศักดิ์ คุณหามะ เมะเก
คุณนิยม พรหมไทย คุณสมชาย พลนิกร คุณสมปอง บินทองคำ คุณชัยชาญ ศรีทรง
คุณบุญนำ ศรีทรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณศศิธร วงษ์เมตตา ที่ได้ให้กำลังใจช่วยเหลือและ
อำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และการรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ของผู้วิจัย อาจารย์เฉลียว บินทองคำ อาจารย์ทองคำ
บินทองคำ และขอขอบคุณอาจารย์กัลยารัตน์ แดงทอง ที่ได้ให้กำลังใจและกำลังใจในการ
ทำวิจัยจนสำเร็จด้วยดีทุกประการ

สุทัศน์ แดงทอง

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	ตัวแปรที่ศึกษา	7
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	พฤติกรรม	10
	พฤติกรรมการสอนของครู	16
	พฤติกรรมการสอนของครูในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521	31
	การเตรียมการสอน	31
	วิธีสอนที่ครูใช้	32
	การใช้อุปกรณ์การสอน	39
	การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	39
	การวัดผลและการประเมินผล	41
	การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
	กลุ่มตัวอย่าง	51
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	52
	การสร้างเครื่องมือ	52

การตรวจสอบเครื่องมือ	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครู	
โรงเรียนประถมศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้	
การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศใน	
ห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล	66
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครู	
โรงเรียนประถมศึกษาแยกตามวุฒิการศึกษาในด้านการเตรียม	
การสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุม	
ชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการ	
ประเมินผล	75
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครู	
โรงเรียนประถมศึกษา แยกตามอายุในด้านการเตรียมการสอน	
วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้าง	
บรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล	76

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใน ด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การ สอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล	78
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของ โรงเรียนประถมศึกษา แยกตามวุฒิการศึกษาในด้านการเตรียม การสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้น และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล	79
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของ ครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามอายุในด้านการเตรียมการ สอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและ สร้างบรรยากาศในห้องเรียน	81
ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของ ครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรใน ด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและ การประเมินผล	82
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	85
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86

บทที่

หน้า

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า 88

ข้อเสนอแนะ 98

บรรณานุกรม 100

ภาคผนวก 109

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	52
2	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกเป็นรายด้าน	67
3	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเตรียมการสอน แยกเป็นรายข้อ	68
4	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ แยกเป็นรายข้อ	69
5	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการใช้อุปกรณ์การสอน แยกเป็นรายข้อ	71
6	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน แยกเป็นรายข้อ	72
7	ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการวัดผลและการประเมินผล แยกเป็นรายข้อ	73
8	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามวุฒิการศึกษา	75
9	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามอายุ ..	77
10	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	78
11	การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามวุฒิการศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล	79

- 12 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา แยกตามอายุในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้
การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้อง
เรียน การวัดผลและการประเมินผล 81
- 13 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในด้านการเตรียมการ
สอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้าง
บรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล 82

ภูมิหลัง

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือของการพัฒนากำลังคนซึ่งเป็นเป้าหมายและมรรควิธีไปสู่การพัฒนาประเทศ (เฉลียว บุรีภักดิ์ 2520 : 1) การให้การศึกษาเป็นการพัฒนาความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม สามารถสร้างความเจริญให้แก่ตนเองให้สมศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และในขณะเดียวกันก็สามารถเป็นกำลังของชาติ ที่จะช่วยเหลือจรรโลงชาติให้มีความรุ่งเรือง ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความเกษมสุขตามอุดมการณ์ของแต่ละชาติ (พนัส หันนาคินทร์ 2526 : 10) กระบวนการจัดการศึกษานั้น อาจจะแตกต่างกันออกไปตามสภาวะแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อันเป็นเครื่องกำหนดความรู้สึกริเริ่มกึกคึกของคนในสังคมนั้น ๆ ว่า จะจัดการศึกษาอย่างไรจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของคนในสังคมและเจตนารมณ์ของสังคมนั้น ๆ

ไม่ว่าจะจัดการศึกษาแบบใดก็ตาม การศึกษาย่อมมีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการคือ ประการแรก การศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในแนวทางที่ปรารถนา ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เป็นไปโดยจงใจ โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสูงสุดไว้ และประการสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้กระทำเป็นระบบ มีกระบวนการอันเหมาะสม และผ่านสถาบันทางสังคมที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ด้านการศึกษา (วิจิตร ศรีสะอ้าน 2523 : 18 - 19) ซึ่งสามารถจัดกระทำได้หลายรูปแบบ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบและไม่เป็นระเบียบแบบแผน และทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานหรือองค์การที่จัดตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์อันแน่นอน ในอันที่จะจัดและให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้มารับบริการคือผู้เรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายหลักของแต่ละโรงเรียน ย่อมแตกต่างกันออกไปตามระดับของการศึกษา การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียน

จะบรรลุจุดหมายโดยสามารถเปลี่ยนแปลงและละลายพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของแต่ละบุคคล แล้วหล่อหลอมพฤติกรรมใหม่ที่เป็นไปตามความต้องการของสังคม ให้มีคุณภาพได้สูงหรือต่ำเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติ และพฤติกรรมของบุคคลที่ทำหน้าที่อยู่ในโรงเรียนนั้นว่ามีคุณสมบัติและพฤติกรรมอันพึงปรารถนา ตามจุดหมายของเจตนารมณ์และจุดประสงค์ของการให้การศึกษาเพียงใด (พนัส หันนากันตร์ 2526 : 18) ซึ่งบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการให้การศึกษาในโรงเรียนก็คือครู

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และการเกิดพฤติกรรมใหม่ของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ต้องติดต่อใกล้ชิดกับนักเรียนโดยตรง นักเรียนจะเรียนรู้และสามารถแสดงพฤติกรรมตรงตามจุดหมายปลายทางของหลักสูตรได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครูมากที่สุด (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ น.ป.น. : 65) แม้พฤติกรรมการสอนของครูจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวโยงกันคือ การบริหาร การนิเทศติดตามผล การวัดผล การประเมินผล และการจัดบรรยากาศของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนก็ตาม แต่พฤติกรรมการสอนของครูก็เป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การใช้หลักสูตรสัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการสอนของครูเป็นกิริยาอาการที่แสดงออก เมื่อเผชิญกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งการแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สั่งสม ความเคยชินอันได้จากประสบการณ์ หรือจากการศึกษาอบรมต่าง ๆ (สมพงษ์ เกษมสัน 2517 : 12) ที่ครูมีอยู่ในขณะที่แสดงบทบาทครูตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คือการฝึกหัด อบรมและสั่งสอน ให้ผู้เรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำรวม พุ่มวิเศษ 2526 : 10) จึงนับได้ว่าพฤติกรรมการสอนของครูเป็นกระบวนการผสมผสานของการจัดการศึกษาขั้นสุดท้ายที่จะก่อให้เกิดผลผลิตทางการศึกษา หากพฤติกรรมการสอนของครูที่แสดงออกมาสอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก ก็จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนตามแนวทางที่คาดหวังไว้ในหลักสูตร และก็ย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษานั้นบรรลุถึงจุดหมายที่วางไว้ในที่สุด

หลักสูตรเป็นโครงการศึกษาที่จัดให้แก่นักเรียนตามระดับชั้น ตามความต้องการตามวัย ตามความสนใจของนักเรียน และตามความต้องการของสังคม ทั้งนอกและในโรงเรียน (Adolph Unruh and Harold E. Turner. 1970 : 236) การที่โรงเรียนจะทำหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับหลักสูตรของโรงเรียน เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญ เปรียบเสมือนแผนที่การที่เป็นผู้กำหนดยุทธวิธีในการรบของทหาร การกำหนดยุทธวิธีในการรบมีความสำคัญต่อการแพ้ชนะเป็นอันมาก เพราะเป็นผู้กำหนดแนวทางหลักสูตร เป็นผู้กำหนดแนวทางของโรงเรียน (วิจิตร สันสิริ ม.ป.ป. : 1) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาบุคคลของประเทศ ทั้งนี้เพราะแนวทางของการประถมศึกษาคือเพื่อประโยชน์แห่งชีวิตของคนไทยทั้งมวล และเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 17)

หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา ได้ยังความเปลี่ยนแปลงมาสู่กระบวนการเรียนการสอนอย่างใหญ่หลวง กล่าวคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่นี้ ต้องการให้ครูผู้สอนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน จากการสอนหนังสือมาเป็นสอนคน (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 42) โดยครูต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นคนที่มีลักษณะคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปตามบทบาทของครูในหลักสูตรใหม่ จึงเป็นภาระหน้าที่อันหนักหน่วงที่ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง รวมทั้งยังเป็นการระดมทรัพยากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษา ที่จะต้องคอยช่วยเหลือส่งเสริมหรือเข้าเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูเก่า ให้กลายเป็นครูใหม่ในหลักสูตรใหม่ ที่สามารถใช้กิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบของหลักสูตรให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ปัญหาประการหนึ่งเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษามาเป็นหลักสูตรใหม่ ได้แก่ การจัดกระทำโดยฉับพลันในลักษณะของการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู ที่จำเป็นต้องอาศัยเวลาดำเนินการเปลี่ยนแปลงไป

ตามขั้นตอนคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กรใด ๆ ก็ตาม สามารถกระทำได้ โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) แก่ผู้ที่ต้องการ จะเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้นั้นเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) ของตนเองก่อนจึงจะมีผล ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคล (Individual Behavior) ได้ในที่สุด (ประชุม รอดประเสริฐ 2526 : 13) จึงมีความซับซ้อนในกระบวนการวิธีการปฏิบัติเป็น อันมาก อย่างไรก็ตาม จุดวิกฤตของการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ล่วงเลยจนครบวงจรของการจัด การศึกษาในหลักสูตรใหม่ตามกำหนด 6 ปี อันเป็นช่วงเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรใหม่จะบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังไว้ในหลักสูตร แต่จากผลการสำรวจและการ วิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรใหม่ ได้ข้อสรุปยืนยันว่า คุณภาพของผู้เรียนยังไม่ เป็นที่น่าพอใจของสังคมทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2526 : 88) จึงทำให้มีข้อวิพากษ์ วิจารณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลดังกล่าวแล้ว

การพิจารณาค้นหาสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ไม่ สัมฤทธิ์ผลจึงได้รับความสนใจและท้าทายเป็นอันมาก องค์ประกอบประการหนึ่งที่ได้รับการ พึ่งพิงและกล่าวขานกันมากกว่า น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ใหม่ได้ผลไม่แตกต่างจากหลักสูตรเก่าก็คือ พฤติกรรมการสอนของครูที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปให้ สอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตรใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2526 : 58) ซึ่งนอกจากพฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวจะไม่เอื้ออำนวย และส่งเสริมการเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์แล้วยังอาจเป็นตัวอุดร้งการเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524 : 128) และการเกิดพฤติกรรมของผู้เรียน ที่คาดหวังไว้ในหลักสูตรอีกทางหนึ่งได้ช่วย

เมื่อมีข้อสันนิษฐานเช่นนี้ จึงน่าจะได้มีการพิจารณาถึงพฤติกรรมการสอนของครูใน โรงเรียนประถมศึกษาที่กำลังทำการสอนอยู่ในกระบวนการวิธีการของหลักสูตรใหม่ว่าเป็นอย่างไร สอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและครอบคลุมจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือไม่ รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมของการเกิดพฤติกรรมการสอนแต่ละ ประเภทอย่างไร การที่ได้ทราบพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยให้ทราบ

แนวโน้มของพฤติกรรมการสอนของครูว่าเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามหลักการหรือไม่ อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและควบคุมพฤติกรรมการสอนของครูได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช 2524 : 121) อันเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารการศึกษาทุกระดับชั้น ที่จะต้องร่วมมือกันรับผิดชอบ ศึกษาทำความเข้าใจพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูล ใช้ประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายและวางแผนทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 51) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลและควบคุมการปฏิบัติงานการเรียนการสอนของครูอย่างใกล้ชิด แม้จะมีภารกิจหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนอยู่หลายด้านก็ตาม แต่การบริหารหลักสูตรหรือการบริหารวิชาการในโรงเรียนนั้น ถือเป็นภาระหน้าที่ที่มีความสำคัญยิ่งเป็นอันดับหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนพึงจัดกระทำถึงร้อยละ 60 ของงานบริหารโรงเรียนทุกด้าน (สุมิตร คุณานุการ และคณะ 2519 : 16 - 17)

ด้วยเหตุนี้ในฐานะที่ผู้วิจัยดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดให้ครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทเป็นกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา โดยได้พิจารณาเห็นว่าจังหวัดชัยนาท เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีปัญหาคุณภาพทางการศึกษาคือนักเรียนมีอัตราการเลื่อนชั้นต่ำและมีความสามารถพื้นฐานยังไม่ดีเท่าที่ควร (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 84) จึงได้ทำการวิจัยเรื่องนี้ขึ้น เพื่อหาผลสรุปอันจะเกิดประโยชน์แก่การบริหารการศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูใน 5 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การเตรียมการสอน
 - 1.2 วิธีสอนที่ครูใช้
 - 1.3 การใช้อุปกรณ์การสอน

1.4 การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

✕ 1.5 การวัดผลและการประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 5 ด้าน โดยจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

พฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา และระดับความรู้ เกี่ยวกับหลักสูตร มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ชัยนาท ดังนี้

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาในระดับประถมศึกษาของ จังหวัดชัยนาท และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อยกระดับคุณภาพทางด้านการศึกษาที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

2. เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถที่จะพยากรณ์ ควบคุม และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนของครูให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน และผู้มารับบริการ

3. เป็นประโยชน์แก่ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท เพื่อให้ครูได้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนของตนเองและเพื่อนครูโดยทั่วไป เป็นการสร้างเป้าหมายที่ท้าทายความสามารถของครูให้เกิดแรงจูงใจในการพยายามปรับปรุง พฤติกรรมการสอน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

ก. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน
2. วิธีสอนที่ครูใช้
3. การใช้อุปกรณ์การสอน
4. การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
5. การวัดผลและการประเมินผล

ข. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นครูที่กำลังปฏิบัติงานการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2527 จำนวน 2,525 คน

ค. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นครูที่กำลังปฏิบัติงานการสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2527 ซึ่งเลือกกลุ่มมาจากทุกโรงเรียน จำนวน 335 คน

ง. ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครู จำแนกเป็น
 - 1.1 อายุ จำแนกออกเป็น 2 ช่วงคือ
 - 1.1.1 ต่ำกว่า 30 ปี
 - 1.1.2 30 ปีขึ้นไป

1.2 วุฒิการศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ระดับคือ

1.2.1 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1.2.2 วุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

1.3 ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม

1.3.1 กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

1.3.2 กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูงกว่าหรือเท่ากับ

คะแนนเฉลี่ย

2. ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการสอนของครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน จึงกำหนดความหมายของคำที่ใช้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน พิจารณาได้จากกระบวนปฏิบัติซึ่งวัดได้โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1.1 การเตรียมการสอน หมายถึง การที่ครูได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาจากหนังสือหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดทำบันทึกการสอน การเตรียมอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้า และรวมทั้งการใช้บันทึกการสอน

1.2 วิธีสอนที่ครูใช้ หมายถึง วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้สอนประกอบด้วยการอธิบาย การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ การสาธิตให้นักเรียนดู การให้นักเรียนเรียนจากแบบเรียน การมอบหมายงานให้นักเรียนทำ การให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การทดลอง และวิธีอื่น ๆ เช่น ครูให้นักเรียนหัดอ่านคำบนกระดานคำ หรือมอบหมายให้

นักเรียนคนหนึ่งชี้ให้อ่านโดยคนอื่นอ่านตาม รวมทั้งการที่ครูแสดงออกเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมตามวิธีสอนที่ครูนำมาใช้สอนนั้น .ให้คำเน้นต่อเนื่องไปโดยตลอด ได้แก่การใช้เวลาในการพูด การใช้เวลาในการบรรยาย การใช้เวลาในการสอนเน้นเนื้อหา การใช้สื่อทิวทัศน์ทางอ้อม การใช้สื่อทิวทัศน์ทางตรง การใช้การกระตุ้นและการควบคุมพฤติกรรม การใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่ไม่มีการพูด

1.3 การใช้อุปกรณ์การสอน หมายถึง การที่ครูจัดหาและนำอุปกรณ์การสอนมาใช้ประกอบในการสอน และให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์นั้นด้วย

1.4 การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง การที่ครูควบคุมพฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่ในชั้นเรียนในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย ได้แก่ การเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน ให้นักเรียนตั้งข้อสงสัยกับครูร่วมกัน. ยินยอมให้นักเรียนปกครองตนเอง ให้นักเรียนประเมินผลและพิจารณาตนเอง และจัดบรรยากาศในห้องเรียนได้แก่ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน การจัดโต๊ะเก้าอี้ การจัดมุมอุปกรณ์ มุมหนังสือ โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้น

1.5 การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง การที่ครูแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ เพื่อที่ครูจะได้ทราบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะพื้นฐานในวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์นั้น ๆ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน ปลายภาคเรียน และปลายปี สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

2. หลักสูตรใหม่ หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

3. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร หมายถึง ความสามารถในการตอบแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ถูกต้อง ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาสาระเป็น 4 เรื่องคือ พฤติกรรม พฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. พฤติกรรม

สกินเนอร์ (Skinner. 1974 : 3) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึงการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้น ๆ ผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม บิง ชัยพร วิชชาวุธ (ชัยพร วิชชาวุธ 2519 : 1) ก็ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ในทำนองเดียวกันว่า พฤติกรรมหมายถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวและไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ส่วนประชุม รอดประเสริฐ (ประชุม รอดประเสริฐ 2526 : 14) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึงลักษณะการกระทำของคน ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำที่ดีหรือการกระทำที่ไม่ดี จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมหมายถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ที่ได้กระทำไปทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว และการกระทำนั้นอาจจะมีทั้งการกระทำที่ดีและไม่ดี ในลักษณะที่ผู้อื่นจะสามารถสังเกตการกระทำนั้น ๆ ได้หรือไม่ก็ตาม

การเกิดขึ้นของพฤติกรรมมนุษย์นั้นได้มีผู้ศึกษาและพยายามอธิบายการเกิดพฤติกรรมไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน สามารถจัดออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมเกิดจากสัญชาตญาณจึงพยายามอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยทฤษฎีสัญชาตญาณ (ประสาธน์ พลัทธิ 2514 : 66) ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์กันมาตั้งแต่ดั้งเดิม โดยถือว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นย่อมเป็นไปตามสัญชาตญาณต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด (H.H.Kendler. 1974 : 198)

กลุ่มหลัง เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่เชื่อว่า การเกิดขึ้นของพฤติกรรมเป็น เรื่องของการเรียนรู้ภายหลังคือ เป็นเรื่องอิทธิพลของสังคมที่อบรมหรือย่ำให้เกิดความต้องการ ในบางเรื่องเป็นพิเศษ (ชูกา จินพิทักษ์ 2526 : 31) แนวคิดนี้ได้รับความนิยมนำมาใช้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญไปที่การศึกษาความต้องการขั้น มูลฐานของมนุษย์ในสถานะที่เป็นเหตุจูงใจให้มนุษย์กระทำสิ่งต่าง ๆ คือเชื่อว่าพฤติกรรมก็คือ กิจกรรมที่คนเราก่อกระทำขึ้นด้วยอิทธิพลของสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อให้ถึงเป้าหมายที่บุคคลนั้นต้องการ ในขณะใดขณะหนึ่ง (ประชุม รอดประเสริฐ 2526 : 15) *

เลวิน (Lewin) ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมของบุคคลในทฤษฎีสนาม (Field Theory) ว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ (Personality) ของบุคคลนั้น กับสภาพแวดล้อม (Environment) ที่บุคคลนั้นสัมผัสอยู่ในขณะนั้นโดยเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$B = F(P, E)$$

เมื่อ B = พฤติกรรม (Behavior)

F = ผลที่เกิดจากการมีปฏิริยาระหว่างองค์ประกอบ

P = บุคลิกภาพ (Personality)

E = สภาพแวดล้อม (Environment) ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น

เกทเซลส์ และ กูบา (Getzels and Guba. 1957 : 423) ได้ปรับปรุง แนวคิดของเลวิน (Lewin) สร้างเป็นทฤษฎีขึ้นมาใหม่ โดยได้อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคล ในสังคมนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท (Role) ซึ่งสถาบันหรือสังคมเป็นผู้กำหนด และคาดหวังว่าผู้สวมบทบาทนั้นจะต้องทำตามบทบาทที่กำหนดไว้กับบุคลิกภาพ (Personality) ของบุคคลผู้แสดงพฤติกรรม ซึ่งจะต้องเป็นไปตามบทบาทที่กำหนดไว้และตามความต้องการของ ผู้สวมบทบาทนั้นด้วย โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$B = F(R, P)$$

เมื่อ B = พฤติกรรม (Behavior)

เมื่อ F = ผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

R = บทบาท (Role)

P = บุคลิกภาพ (Personality)

องค์ประกอบในการเกิดพฤติกรรมในทฤษฎีของเกทเชลล์กับกูบามีส่วนเหมือนกันกับทฤษฎีของ เลวิน คือบุคลิกภาพ (Personality) ส่วนอีกองค์ประกอบหนึ่งเกทเชลล์กับกูบาได้กำหนดให้เป็นบทบาท (Role) ซึ่งแตกต่างไปจากทฤษฎีของเลวิน ที่ใช้สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ แต่เมื่อพิจารณาแล้วบทบาทก็มีความหมายเช่นเดียวกับสภาพแวดล้อม (ประชุม รอดทประเสริฐ 2526 : 18) กล่าวคือ บทบาท (Role) ถูกกำหนดขึ้นโดยเกณฑ์มาตรฐานภายนอก ซึ่งได้รับการกำหนดขึ้นโดยบุคคลและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2520 : 10) ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมไว้ว่า นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมเป็นผลที่เกิดจากการทำปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์หรืออินทรีย์ (Organism) กับสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$B = F(O, E)$$

เมื่อ B = พฤติกรรม (Behavior)

F = ผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ

O = อินทรีย์ (Organism)

E = สภาพแวดล้อม (Environment)

การเกิดพฤติกรรมตามสมการนี้มีหลักการสำคัญ เช่นเดียวกับทฤษฎีของเลวิน และทฤษฎีของเกทเชลล์กับกูบา กล่าวคือปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์ (Organism) เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยลักษณะที่แตกต่างกัน แต่เมื่อรวมลักษณะการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเข้าด้วยกันก็คือบุคลิกภาพ

* สมพงษ์ เกษมสัน (สมพงษ์ เกษมสัน 2517 : 12 - 13) ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมว่า พฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีแรงจูงใจ (Motive) เสมอและแรงจูงใจหรือสิ่งกระตุ้นอาจมีได้ทั้งภายนอกและภายในร่างกายดังนี้

1. แรงกระตุ้นจากภายใน (Internal Stimulus) ได้แก่ความต้องการอาหาร ความต้องการพักผ่อน และความต้องการมีเกียรติเป็นต้น

2. แรงกระตุ้นภายนอก (External Stimulus) เป็นแรงกระตุ้นที่มาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกร่างกายเช่น ภัยอันตรายต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเช่นวิ่งหนีไป ต่อสู้ ภัยอันตรายหรือการหลบหลีกเป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์สรุปเป็น 7 สาเหตุใหญ่ ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมต้องมีแรงจูงใจ เป็นพลังผลักดัน
2. พฤติกรรมมีเป้าหมาย แต่พฤติกรรมอย่างเดียวกันไม่จำเป็นต้องมีแรงจูงใจเหมือนกัน
3. เป้าหมายบางอย่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นมาก
4. พฤติกรรมของคนย่อมขึ้นอยู่กับระดับความต้องการหรือความหวังของแต่ละบุคคล
5. พฤติกรรมย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม
6. พฤติกรรมของคนย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสนใจ
7. พฤติกรรมของคนย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาและวินัย

ฮาโรลด์ เจ ลีฟวิทท์ (Harold J. Leavitt) เห็นว่าการจูงใจเป็นเหตุแห่งพฤติกรรมที่คนมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ โดยได้ตั้งสมมุติฐานพฤติกรรมของคนไว้ 3 ประการคือ

1. พฤติกรรมย่อมมีเหตุมีที่มา มีตัวทำให้เกิดขึ้น
2. พฤติกรรมถูกกระตุ้น ถูกผลักดันหรือถูกขับไล่ให้เกิดขึ้น
3. พฤติกรรมมุ่งหวังเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสิ่ง เฉพาะอย่าง กระทำเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนเองต้องการ

อับราฮัม แมสโลว์ (Abraham Maslow) ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้ (กิตติมา ประติสิลล 2524 : 125 - 127)

1. มนุษย์มีความต้องการและความต้องการมีอยู่เสมอไม่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น ที่จะเป็สิ่งจูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการของคนจะซ้ำซ้อนกัน

4. ความต้องการของคนสามารถจัดอันดับความต้องการได้จากระดับต่ำไปหาสูง ซึ่งเรียกว่าลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) แบ่งออกเป็น 5 ชั้น และความต้องการในชั้นต่ำจะได้รับการตอบสนองก่อนระดับสูงดังนี้

4.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need)

4.2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Need)

4.3 ความต้องการทางสังคม (Social or Belonging Needs)

4.4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem Need)

4.5 ความต้องการที่จะให้เกิดความสมหวังในชีวิต (Actualization Need)

ชูลา จิตพิทักษ์ (ชูลา จิตพิทักษ์ 2526 : 59) ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ว่า ในการแสดงพฤติกรรมออกมาครั้งหนึ่ง ๆ ของมนุษย์นั้นจะมีพฤติกรรมออกมาในรูปใดก็ตามย่อมจะต้องมีสิ่งกำหนดพฤติกรรมการเข้าใจถึงสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ได้ด้วย

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ 2518 : 17) ได้อธิบายว่าสิ่งกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์มีหลายประการ ซึ่งอาจแยกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ลักษณะนิสัยส่วนตัวของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งหมายรวมถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 ความเชื่อ (Belief) หมายถึง การที่บุคคลคิดว่า การกระทำบางอย่างปรากฏการณ์บางอย่าง สิ่งของบางอย่าง คุณสมบัติของสิ่งของหรือของบุคคลบางอย่าง มีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นจริง ซึ่งความคิดของเขาอันนี้อาจไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ได้

1.2 ค่านิยม (Value) หมายถึง สิ่งที่คุณนิยมนึกถึงประจำใจที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก (พิทยา สาธุ 2516 : 52)

1.3 ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในเชิงนิมิต (Positive) คือ เห็นด้วย พอใจ สนับสนุน และเชิงนิเสธ (Negative) คือ ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่สนับสนุน

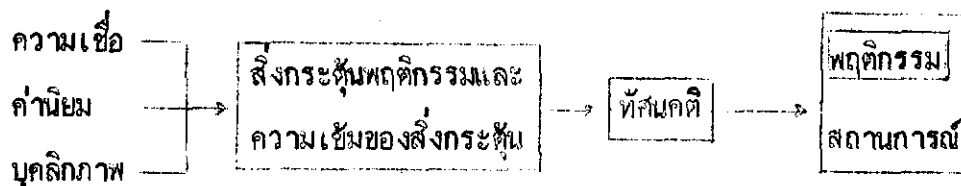
1.4 บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง สิ่งที่มีส่วนบอกว่าคุณจะปฏิบัติอย่างไร ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

2. กระบวนการอื่น ๆ ทางสังคมซึ่งไม่เกี่ยวกับลักษณะนิสัยส่วนตัวของมนุษย์ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.1 สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม (Stimulus Object) และความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม

2.2 สถานการณ์ (Situation) หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลและไม่ใช่บุคคลซึ่งอยู่ในสถานะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม

สรุปแล้วสิ่งกำหนดพฤติกรรมมนุษย์เท่าที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (ชูลา จิตพิทักษ์ 2526 : 23)

จากแผนภูมิแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งกำหนดพฤติกรรมว่าลักษณะนิสัยของบุคคลคือความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งกระตุ้น ซึ่งมีทั้งสิ่งกระตุ้นจากภายในและภายนอกร่างกาย ที่มีพลังหรือความเข้ม (Strength) ต่าง ๆ กัน ผลักดันให้เกิดพฤติกรรม โดยมีสถานการณ์ ในขณะที่จะแสดงพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตัวสุดท้ายที่สำคัญยิ่ง

ชูลา จิตพิทักษ์ (ชูลา จิตพิทักษ์ 2526 : 56) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมมนุษย์ในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. พฤติกรรมเปิดเผย (Overt Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การพูด การหัวเราะการร้องไห้ เป็นต้น

2. พฤติกรรมปกปิด (Covert Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ นอกจากจะใช้เครื่องมือช่วยวัด เช่น การคิด การหายใจ อารมณ์ การรับรู้ การทำงานของกระเพาะอาหาร เป็นต้น

นอกจากแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภทนี้แล้ว นักจิตวิทยาบางส่วนยังแบ่งพฤติกรรม โดยอาศัยเกณฑ์อื่นแบ่งพฤติกรรมออกได้ 2 ชนิดคือ

1. พฤติกรรมที่ติดตัวมาแต่กำเนิด (Unlearned Behavior) หมายถึง พฤติกรรม ที่สัตว์ทำได้เองโดยที่สัตว์มิได้มีโอกาสเรียนรู้มาก่อนเลย
2. พฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ (Learned Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่สัตว์ทำขึ้นหลังจากที่ได้มีการเรียนรู้หรือเลียนแบบจากบุคคลอื่นในสังคม พฤติกรรม ประเภทนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พฤติกรรมทางสังคม

สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2517 : 12) ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมปฏิกิริยา (Molecular Behavior) หมายถึงพฤติกรรมที่ไม่มี เป้าหมายแน่ชัด แต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเกิดจากการกระทำโดยอัตโนมัติของกล้ามเนื้อ พฤติกรรมเหล่านี้มักเป็นไปโดยสัญชาตญาณ เช่น การกระพริบตา การใช้มือปิดปากเมื่อมีสิ่ง มารบกวน เป็นต้น
2. พฤติกรรมที่มีเป้าหมาย (Molar Behavior) เป็นพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย ในการกระทำกิจกรรมที่แน่นอนเช่น การศึกษาเล่าเรียน มีเป้าหมายอยู่ที่ความสำเร็จของ การศึกษา

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาพฤติกรรมนั้น เฮอร์ซี และ บลังชาร์ด (Hersey, and Blanchard. 1977 : 15) กล่าวถึงการศึกษาพฤติกรรมไว้ว่า การศึกษาพฤติกรรม ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เข้าใจว่าทำไมพฤติกรรมในอดีตจึงเป็นเช่นนั้น แต่การศึกษากังกล่าวจะ ช่วยให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง การควบคุมและการพยากรณ์พฤติกรรมในอนาคตด้วย การ พิจารณาพฤติกรรมในแง่ของกระบวนการทางจิตวิทยา อันได้แก่การรับรู้ การเข้าใจ การเรียนรู้ และการจูงใจ ซึ่งมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมในอนาคตอย่างมาก เพราะการรู้ที่ถูกต้อง การ เข้าใจในนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงาน สามารถเรียนรู้ในงานที่ตนต้องปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. พฤติกรรมการสอนของครู

งานสำคัญของโรงเรียนคือการให้การศึกษาแก่นักเรียนผู้ที่จะให้การศึกษาแก่นักเรียน ก็คือครู ครูเป็นผู้ทำงานอันมีผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นไปของนักเรียน (พันส์ หันนาคินทร์ !

2526 : 48) เนื่องจากครูคือผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นภารกิจหลักของครูก็คือการสอนหรือการให้การศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช 2524 : 123) โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาตามหลักสูตร ด้วยเหตุที่พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูอย่างใกล้ชิด ครูจึงเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในหลาย ๆ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของการศึกษา พฤติกรรมที่ครูแสดงออกในการสอนจึงมีส่วนช่วยส่งเสริมหรืออุดหนุนการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอันมาก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524 : 128)

คำว่า "พฤติกรรมการสอน" ประกอบด้วยคำหลักสองคำ คือ "พฤติกรรม" ซึ่งหมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์และสัตว์ทั้งที่เป็นการแสดงออกที่สังเกตได้และที่ถูกควบคุมไม่แสดงออกมาให้เห็น กับคำว่า "การสอน" ซึ่ง อีระ รุญเจริญ (อีระ รุญเจริญ 2525 : 145) ได้ให้ความหมายว่า การสอนหมายถึงพฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงออกร่วมกันเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้และวิสัย วงษ์ใหญ่ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2521 : 2) ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอนคือการพยายามที่จะสร้างสถานการณ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นพฤติกรรมการสอนจึงน่าจะหมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่เรียน

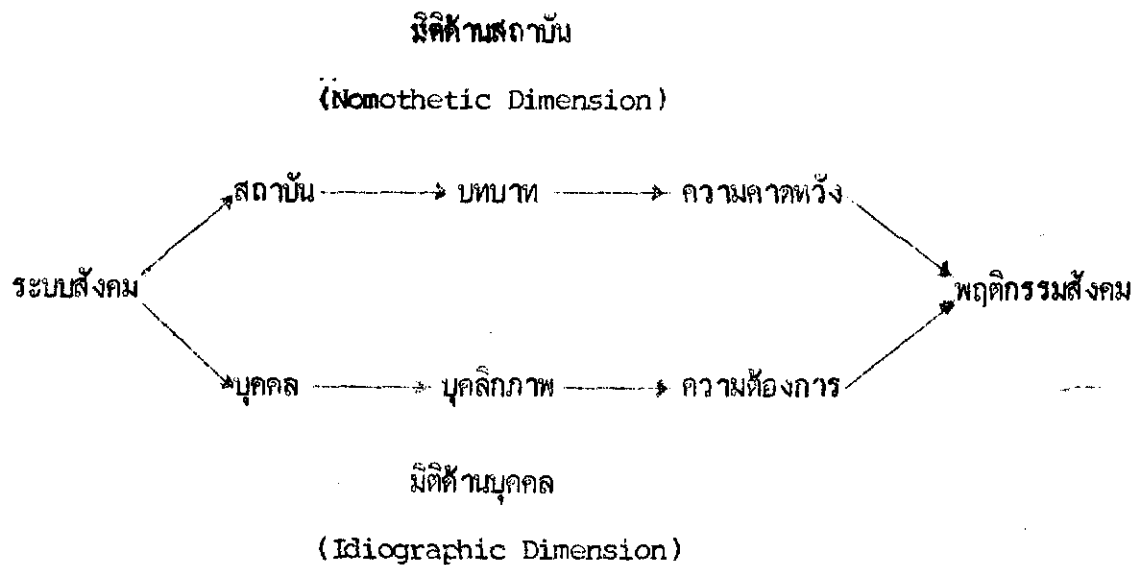
พฤติกรรมการสอนของครูย่อมมีองค์ประกอบสำคัญที่คล้ายคลึงกับการเกิดพฤติกรรมทั่วไปคือขึ้นอยู่กับบุคลิภาพของครูและสถานการณ์ แวดล้อมตัวครูในขณะที่จะแสดงพฤติกรรม การสอนนั้น ๆ การที่ครูกระทำหรือแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมานั้น เขาได้รับอิทธิพลจากแรงกดดันทั้งภายนอกและภายในตัวของเขา แรงกดดันจากภายนอกนั้นเกิดจากนักเรียนเพื่อนร่วมงาน โรงเรียน ตลอดจนสภาพสังคมรอบตัวครู แรงกดดันภายในเกิดจากความขัดแย้งในบทบาทภายในเป็นต้น ถ้าครูสามารถเข้าใจพฤติกรรมที่ตนแสดงออกได้แล้ว ก็จะสามารถบังคับใจตนเองได้ และเมื่อบังคับใจตนเองได้ก็จะนำไปสู่การควบคุมการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนได้ดีขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524 : 129) นักการศึกษาจึงพยายามสร้างเครื่องมือสำหรับสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนภายในห้องเรียนเพื่อ

สำรวจว่าควรจัดประสบการณ์อย่างไร จึงจะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย / แพลนเตอร์ (Flander. 1970 : 2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสำคัญในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมในห้องเรียนดังนี้

1. เพื่อให้ครูพัฒนาพฤติกรรมและสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนได้
2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน กับผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. การวิเคราะห์พฤติกรรมช่วยให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น
4. มุ่งศึกษาพฤติกรรมที่สังเกตได้

ในการอธิบายพฤติกรรมนั้น อลอธบายได้เป็น 2 แนวทางใหญ่ ๆ ด้วยกัน แนวทางหนึ่งนั้น ได้แก่การค้นหาสาเหตุในเชิงจิตวิทยา ส่วนอีกแนวทางหนึ่งนั้นเกี่ยวข้องกับความหมาย การที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมของครูได้ดังนี้จะต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทก่อน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524 : 129)

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2523 : 21 - 22) ได้ยกตัวอย่างโรงเรียนประกอบการอธิบายแนวคิดของเกทเซลส์ (Getzels) และกูบา (Guba) ว่าโรงเรียนเป็นสถาบัน สถาบันนี้มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติ สังคมภายนอกมีความคาดหวังว่าการทำหน้าที่ตามบทบาทจะต้องมีครูที่ดี มีความสามารถในการสอน ซึ่งเป็นความคาดหวังในบทบาท (Role expectation) ของสถาบัน ส่วนมิติด้านบุคคลนั้น โรงเรียนประกอบไปด้วยบุคคลได้แก่ ครู และนักเรียน ครูและนักเรียนต่างมีบุคลิกภาพของตัว มีความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของตัว และทุกคนก็มีความต้องการ (Need Disposition) ซึ่งเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

มิติทั้งสองด้านของโรงเรียนนี้จะปฏิสัมพันธ์กันทุกขั้นตอน ผลสุดท้ายก็จะมีพฤติกรรมสังคมขึ้น คือมีพฤติกรรมการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียน

บทบาทกับตำแหน่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สังคมได้คาดหวังบทบาทของผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูไว้หลายประการด้วยกัน นั่นคือ พฤกษะวัน (นั่นคือ พฤกษะวัน 25 19 : 78 - 80) ได้กล่าวถึงลักษณะและบทบาทของครูประถมศึกษาที่ดีว่าครูที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนประถมศึกษาได้ดีควรมีลักษณะและบทบาท พอสรุปได้ดังนี้

1. ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้รักเด็ก ชอบอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก มีเมตตากรุณา อดทนต่อคำถามต่าง ๆ ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์เย็น พร้อมที่จะรับฟังและให้อภัยแก่เด็กเสมอ
2. ครูประถมศึกษาควรสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองในห้องเรียน จัดห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจ ทำความอยากรู้อยากเห็น และสะดวกสบายในการเรียนรู้
3. ครูประถมศึกษาควรรู้จักใช้การยกย่องชมเชยและสร้างความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็กเรียนทั้งหลายเลิกเล็งการตำหนิหรือประจาน
4. ครูประถมศึกษาควรให้ความสนใจในกิจกรรมที่นักเรียนกระทำอยู่ หากนักเรียนมีปัญหาจะได้ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป รวมทั้งจะได้มีโอกาสสังเกตและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการประเมินไปพร้อม ๆ กันด้วย

5. ครูควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนของตนอยู่เสมอ
ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น

6. ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้นำที่ดีในการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้
คำพูด การตรงต่อเวลา ความประพฤติบรรจง

7. ครูประถมศึกษาควรทำหน้าที่กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้แสดงออก

8. ครูประถมศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน จัดให้มีกิจกรรม
ทั้งเป็นกลุ่มและ เป็นรายบุคคลควบคู่กันไปเสมอ

มานพ ภาษิตวิไลธรรม (มานพ ภาษิตวิไลธรรม 2520 : 63 - 66)

ทำการศึกษาเรื่องสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่สังกัดการในจังหวัดสกลนคร และ
นครพนมโดยใช้แบบสอบถามครู นักเรียน ผู้ปกครองและผู้บริหารการศึกษา จำนวน 899 คน
ผลของการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มจัดอันดับความสำคัญของสมรรถภาพด้านการสอนและ
ด้านวิชาการเป็นอันดับนำ ซึ่งสมรรถภาพของครูประถมที่กลุ่มตัวอย่างต้องการในระดับมากที่สุด
10 สมรรถภาพคือ

1. สามารถกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักช่วยตนเอง
2. พิจารณาตัดสินและลงโทษนักเรียนอย่างยุติธรรม
3. เตรียมการสอนโดยทำโครงการสอน บันทึกการสอนและปฏิบัติจริง
4. กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น
5. มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนทุกครั้ง
6. รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยความเต็มใจ
7. ยอมรับผิดเมื่อตนเองสอนผิดพลาด
8. ควบคุมดูแลให้นักเรียนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
9. เสนอบทเรียนและจัดกิจกรรมการเรียนให้เป็นที่น่าสนใจของนักเรียน
10. ใช้อุปกรณ์การสอนได้เหมาะสมกับลักษณะวิชาและสภาพการเรียนการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (พนัส หันนาคินทร์ 2526 : 48 - 57) ได้สรุปลักษณะ
ครูที่ดีเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินการสอน ตามทัศนะของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. มีความสามารถที่จะปรับบทเรียนให้เข้ากับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนสามารถเรียนได้อย่างเต็มที่ ตามความสามารถที่แตกต่างกัน
2. มีความสามารถที่จะเข้าใจนักเรียนได้ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อให้การสอนการปกครองเป็นไปด้วยดี
3. มีวิธีดำเนินการสอนที่พยายามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจที่จะเรียน รู้จักการให้ความกระฉ่งแก่บทเรียนที่สอน
4. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อร่วมมือกันให้การศึกษาแก่นักเรียน ได้รับความสำเร็จ

กรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2520 : 363 - 371) ให้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดีโดยการสอบถามจากบุคคลหลายฝ่ายคือ จากตัวนักเรียน ผู้ปกครองครู ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เริ่มทำการวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2516 ถึงพ.ศ. 2520 รวมเวลาที่ใช้วิจัย 4 ปี ผลการวิจัยสรุปได้ว่าลักษณะของครูที่ดีมีดังนี้

1. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต การตรงต่อเวลา ร่าเริงแจ่มใส รู้จักเสียสละ วาจาสุภาพเรียบร้อยเป็นกันเองกับเด็กได้เป็นตัวอย่างในความประพฤติดี มีมนุษยสัมพันธ์ แต่งกายเรียบร้อย มีบุคลิกลักษณะดี มีความสุภาพอ่อนโยน เว้นจากอบายมุขต่าง ๆ ไม่ทำตัวเสเพล มีระเบียบวินัย มีอารมณ์มั่นคง มีความเมตตาปรานี รู้จักปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นคนมีเหตุผล รู้จักสิทธิและหน้าที่
2. การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นครู เพื่อสามารถให้การศึกษาแก่นักเรียนของชาติให้มีความรักและหวงแหนในสิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นไทย
3. มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน รู้จักเตรียมการสอนเพื่อให้ผลการเรียนของนักเรียนบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ เอาใจใส่ในการสอน และการอบรมความประพฤติปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้แก่ นักเรียน มีความขยันขันแข็ง มีความกระตือรือร้นที่จะทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด มีศรัทธาต่ออาชีพครู และอุทิศตัวเพื่อการศึกษาของนักเรียน
4. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร รู้จักหลักการพูด การอธิบายให้บทเรียนแจ่มชัด รู้จักใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

5. เอาใจใส่ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ รู้และตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา อยู่เสมอ โดยเฉพาะแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตร รู้จักปรับปรุงการสอนให้ใหม่และ เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา หาโอกาสที่จะปรับปรุงตัวเองในด้านวิชาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

เจดีย์ว บุรีภักดี (เจดีย์ว บุรีภักดี 2520 : 363 - 366) และคณะได้ สํารวจความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร พระและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับลักษณะ ของครูที่ดี ผลการวิจัยจากแบบสอบถามตอนที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นโดยเสรีนั้นประมวล คำตอบได้ว่าครูที่ดีจะต้องมีความประพฤติดี มีบุคลิกภาพดี รับผิดชอบในการสอน สอนดี มี ความยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี ส่วนลักษณะของครูที่ดีตอนที่ให้ผู้ตอบประเมินค่าลักษณะ ต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญของลักษณะต่าง ๆ ได้คือ มีคุณธรรมและความประพฤติ การเป็น พลเมืองดี การอบรมแนะแนวและปกครอง การสอน มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ สุขภาพกาย และจิต วิชาการ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ครูที่คนไม่ชอบมากที่สุด คือครูที่ขาดความรับผิดชอบ เจ้าอารมณ์ ขาดความยุติธรรม เห็นแก่ตัว ประจบสอพลอ ครูผู้ช่วยส่วนมากมีความบกพร่อง ในเรื่องอามฤข การแต่งกาย กริยามารยาท สำหรับครูผู้หญิงมีความบกพร่องในเรื่องการ แต่งกาย จู้จี้ ขอบบ่น ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติและคุณธรรมเป็นส่วนใหญ่

กมล สุตประเสริฐ (กมล สุตประเสริฐ 2523 : 245 - 263) และคณะ ได้ใช้แบบสอบถามครูประถมศึกษาต้น ผู้บริหารต้น และอาจารย์วิทยาลัยโดยให้ เลือก ตอบว่าสมรรถภาพที่ปรากฏในแบบสอบถามนั้นจำเป็นสำหรับครูมากน้อยเพียงไร ผลการวิจัย สรุปว่าสมรรถภาพที่จำเป็นมากที่สุดคือ 5 อันดับแรกคือ ประพฤติดีมีวินัย ไม่ฝ่าฝืนระเบียบ ประเพณี และจรรยาบรรณอันดีงามของครูใช้วิธีสอนเพื่อให้เด็กรู้จักค้นคว้า หาเหตุผลและ นำความรู้ไปปฏิบัติได้ ปฏิบัติตนด้วยความสุจริตยุติธรรมไม่ลำเอียง ปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายให้เสร็จสิ้น รวดเร็ว และเป็นที่เชื่อถือได้ และฝึกให้เด็กมีจริยธรรม

สมรรถภาพด้านการปฏิบัติการสอนที่ครูผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยครูเห็นว่า มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับครูประถมศึกษา และมีผู้เห็นว่าจำเป็นน้อยไม่ถึงร้อยละ 5 เป็นจำนวน 51 ชื่อจาก 60 ดังนี้

การใช้หลักการ การจัดการเรียนการสอน

1. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนและรู้สึกเป็นอิสระที่จะแสดงออกร่วมมือกิจกรรมการเรียนการสอนได้
2. จัดแปลงเพื่อหาวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นได้
3. ควบคุมและสร้างเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองคือสามารถประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงามได้ด้วยตนเอง
4. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ตกแต่งห้องเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้
5. ใช้แผนการสอนในวิชาที่สอนได้
6. จัดที่เรียนและที่นั่งของเด็กให้เหมาะสมกับกิจกรรมหรือวิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้
7. เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชาสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาได้
8. จัดทำกำหนดการสอนและตารางสอนได้
9. สร้างและปรับปรุงแผนการสอนและบันทึกการสอนได้

การสอนทั่วไป

10. ใช้วิธีสอนเพื่อให้เด็กรู้จักคิดค้นคว้าหาเหตุผล และนำความรู้ไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน
11. ฝึกให้เด็กเป็นคนช่วยเหลือและพึ่งตนเองได้
12. เลือกและจัดวิธีสอน กิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในหลักสูตรเนื้อหาวิชาและพัฒนาการของเด็ก
13. เลือกใช้อุปกรณ์การสอนและผลิอุปกรณ์การสอนง่าย ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและลักษณะของเด็ก
14. ฝึกให้เด็กเป็นคนขยันขันแข็งทั้งในด้านการเรียนและการทำงานได้
15. พูดเขียน อธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจนเหมาะสมกับระดับเด็กชั้นต่าง ๆ ได้
16. ดำเนินการสอนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นกิจกรรมและขั้นสรุปได้

17. ตั้งคำถามแบบต่าง ๆ ให้เด็กมีส่วนร่วมพูดออกความเห็นหรือตอบคำถามของครูได้
18. สอนซ่อมเสริมเด็กเรียนอ่อนหรือช้าได้อย่างเหมาะสม
19. ใช้การเสริมกำลังใจ (ชมเชย ให้รางวัล คำหุ้) แก่นักเรียนได้เหมาะสม
20. ใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาหรือวิธีวิทยาศาสตร์แบบง่าย ๆ ซึ่งเริ่มจากปัญหาการหาข้อมูล ความรู้ และสรุปการแก้ปัญหาได้
21. จัดแบบฝึกหัดและงานให้เด็กได้รับฝึกหัดและทบทวนบทเรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็ก
22. ใช้วิธีสอนที่让孩子แบ่งกลุ่มทำงานเป็นกลุ่มได้
23. เลือกใช้หนังสือเรียนและหนังสืออ่านประกอบ เรื่องการเรียนรู้ของเด็กได้เหมาะสม
24. ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและบุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนได้
25. ใช้วิธีสอนแบบสาธิตเพื่อทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจได้
26. ฝึกให้เด็กสามารถวางแผนการเรียนและวางแผนร่วมกับครูได้

ด้านการสอนวิชาเฉพาะ

27. สอนให้เด็กมีทักษะในการอ่าน ทั้งอ่านออกเสียง อ่านในใจ โดยอ่านได้เร็ว และถูกต้อง และมีนิสัยในการอ่าน
28. สอนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเน้นการปฏิบัติและปลูกฝังเจตคติที่ดีได้
29. สอนสังคมศึกษาให้เด็กเกิดความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อสถาบันหน้าที่ของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ศิลป วัฒนธรรม และจริยธรรมทั่วไปได้
30. สอนคณิตศาสตร์โดยเน้นทักษะในการคิดคำนวณ อนุสัยในการมีระเบียบและให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
31. สอนให้เด็กมีทักษะในการ เขียนและคัดและจัดการสื่อสารด้านการเขียนได้

32. ติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อนำประโยชน์มาสู่โรงเรียนได้
33. สอนให้เด็กมีทักษะและนิสัยในการฟัง สามารถสรุปเรื่องจากการฟังได้ถูกต้อง
34. พบปะ เยี่ยมเยียน ประชุมผู้ปกครองเด็กเพื่อติดตามปัญหาการเรียนการสอน และหาทางร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนของเด็กได้
35. เล่นกีฬาและใช้เกมต่าง ๆ ไปช่วยในการสอนได้
36. สอนให้เด็กมีทักษะและมารยาทในการพูด จนสามารถพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้
37. สอนกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นได้
38. ฝึกให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างวัด อาคะเนสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติได้
39. ศึกษาเด็กเป็นรายกรณี เพื่อช่วยแก้ปัญหาของเด็ก โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสม แบบบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาคได้
40. สามารถจัดการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้
41. สอนวิทยาศาสตร์เพื่อเน้นความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ และเสริมสร้างเจตคติทางวิทยาศาสตร์ได้
42. สอนพลศึกษาได้อย่างน้อยให้เด็กมีทักษะในการเคลื่อนไหวใช้วัยวะต่าง ๆ และรู้วิธีการออกกำลังกายได้
43. สอนดนตรีนาฏศิลป์พื้นฐาน เช่น การให้เข้าใจจังหวะ การร้องเพลง การรำง่าย ๆ และการแสดงละครเรื่องสั้น ๆ ได้

ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การฝึกจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

44. ฝึกให้เด็กมีจริยธรรมที่สำคัญบางประการ เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยัน
45. ฝึกให้เด็กมีพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่น ร่วมมือ เคารพความคิดเห็นผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบได้
46. นำความรู้ใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมมาถ่ายทอดให้แก่เด็กได้
47. จัดหาสื่อที่จะเพิ่มประสบการณ์ของเด็ก เช่น มุมหนังสือ ป้ายนิเทศ มาบริการแก่เด็กได้

48. ฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหและแนะนำด้านการเรียนซึ่งกันและกันได้

49. ฝึกให้เด็กทำการทดลองวิทยาศาสตร์อย่างง่าย ๆ ได้

50. ฝึกให้เด็กเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

51. ฝึกให้เด็กจัดนิทรรศการแบบง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กได้

จากเอกสารและการวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า สังคมได้คาดหวังในบทบาทและพฤติกรรมการสอนของครูรวมทั้งพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการสอนให้มีประสิทธิภาพไว้หลายประการด้วยกัน แต่การที่ครูจะสามารถแสดงพฤติกรรมการสอนออกมาให้สอดคล้องตามบทบาทที่สังคมได้คาดหวังไว้เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นด้วย แต่ส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการแสดงพฤติกรรมการสอนของครูก็คือ กรูมองบทบาทของตนอย่างไร บางคนอาจคิดว่าครูเป็นผู้บอกให้นักเรียนได้รู้และเข้าใจในเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ บางคนก็คิดว่าครูเป็นผู้แนะและอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 อย่าง (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช 2524 : 131) คือ

1. มองตนเองว่าเป็นอย่างนั้นจริง ๆ โดยไม่แก่งัดทำ
2. มองตนเองตามความคาดหวังของสังคม ทั้ง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมที่ตนเองไม่ได้เป็นอย่างนั้นจริง ๆ แต่อยากทำให้สังคมรับรู้
3. มองตนเองว่าตนเองไม่ได้เป็นอย่างนั้น แต่คิดอยากจะเป็นอย่างนั้นโดยไม่คำนึงถึงเสียงครหาของสังคม

การที่ครูมองบทบาทของตนเองแตกต่างกันออกไปเช่นนี้ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การพัฒนากลวิธีการสอนเป็นไปไม่ค่อยถูกต้องนัก

ธีระ รุณเจริญ (ธีระ รุณเจริญ 2525 : 154 - 155) แสดงทัศนะไว้ว่า นักจิตวิทยาผู้ชำนาญในเนื้อหาที่จะใช้ ครู และผู้บริหารจำนวนไม่น้อยที่คิดว่าการสอนเป็นของง่าย จะเห็นได้จากการใช้เวลา ความคิดและความพยายามที่จะปรับปรุงการสอน เช่น ใช้เวลาเพื่อการนี้น้อยเกินไป ตามา (Taba. 1965 : 464 - 467 อ้างจาก ธีระ. รุณเจริญ 2525 : 154 - 155) ได้สรุปแนวคิดที่เป็นอุปสรรคในการปรับปรุงการสอน มี 3 ประการใหญ่คือ

1. ความคิดที่ว่า หน้าที่ของการสอนก็คือ การให้ความรู้ การอธิบายและการบอก
นั้นคือการปรับปรุงการสอนส่วนใหญ่ของครูคือ การถ่ายทอด ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ครูมีอยู่
ความคิดเช่นนี้เป็นภัยอันใหญ่หลวงต่อการพัฒนาการสอนคือทำให้นักเรียนรู้และเข้าใจ เนื้อหาใน
วงจำกัด อันเป็นการไม่ยุติธรรมต่อทั้งความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความต้องการทาง
การศึกษาและธรรมชาติที่เพิ่มพูนและความสามารถของนักเรียน

2. ความคิดที่ว่าวิธีสอนจะใช้สอนแต่ละวิชากำหนดไว้แน่นอนตายตัว เช่น
ต้องสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลวิธีในการสอนจึงขึ้นอยู่กับเนื้อหา
วิชา กลับเป็นความคิดที่แคบมาก

3. ความคิดที่ว่าการสอนเป็นศิลปะที่บางคนมีมาแต่กำเนิด ความคิดเช่นนี้จึงเป็น
อุปสรรคขัดขวางความเป็นไปได้อย่างหนึ่งที่ว่า การสอนเป็นเทคนิคและทักษะอย่างหนึ่ง
ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถเรียนรู้ได้

แนวคิดที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาวิธีการสอนดังกล่าว ควรได้รับการแก้ไขให้
ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะมีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนหลายคนพบว่า การสอนเป็นเรื่องที่มี
ความสลับซับซ้อนมาก และเราสามารถวางกลวิธีการสอน โดยยึดหลักวิทยาศาสตร์ได้
ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนที่คืบหน้า เป็นปัญหาทางการศึกษาทุกยุคทุกสมัย นักการศึกษาได้พยายาม
คิดค้นวิธีสอนขึ้นใหม่ ๆ เสมอ เพื่อใช้สอนนักเรียนให้ได้รับความรู้ที่ดีที่สุด เร็วที่สุด และ
เหนื่อยน้อยที่สุด วิธีสอนย่อมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาควบคู่กันไปกับการพัฒนาทางการศึกษา
ด้านอื่น ๆ เช่น ทางจิตวิทยาทางปรัชญาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง

✕ การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูอาจจะกระทำได้ด้วยวิธี ไอออนนิส
(Ioannis. 1968 : 25) ได้เสนอแนะแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษา
พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนมี 4 วิธีการด้วยกันคือ

1. ศึกษาจากรายงานการประเมินผลของผู้บริหารหรือศึกษานิเทศก์
2. การสังเกตของผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ
3. จากรายงานโดยตัวผู้สอนเอง
4. จากการประเมินของผู้เรียน

รูปแบบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนที่ได้เริ่มใช้กันแพร่หลายในต่างประเทศมาประมาณ 30 ปีแล้ว (Gage. 1970 : 6) ส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือที่ยังไม่สามารถวัดพฤติกรรมได้ทุกด้าน (สมนึก กัตติยธนี 2519 : 8) ในระยะต่อมานักวิจัยได้พยายามพัฒนาและสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมการสอนให้สามารถวัดพฤติกรรมได้ครอบคลุมและมีความเที่ยงตรงมากขึ้น โดยอาจแยกเป็นรูปแบบที่สำคัญ ๆ และเป็นเทคนิคที่นิยมกันว่าใช้ได้ดีที่สุดสำหรับการประเมินประสิทธิภาพการสอนมีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกันคือ

1. การสังเกตพฤติกรรมการสอนการเรียนในชั้นเรียนอย่างมีระบบ (Systematic Observation of Teaching) มีเครื่องมือเพื่อให้ประกอบการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะทำการสังเกตหลายวิธี เช่น

Flander's Interaction Analysis Categories (FIAC) เป็นเครื่องมือสำหรับวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของแฟลนเดอร์ (Flander. 1970 : 13 - 31) ซึ่งแฟลนเดอร์ได้แบ่งพฤติกรรมการสอนของครูและการเรียนของนักเรียนออกเป็น 10 ประเภทคือ

พฤติกรรมของครู

ก. พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect) หมายถึงพฤติกรรมทางวาจาของครูที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้แก่

1. ครูยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
2. ครูชมเชยสนับสนุนให้กำลังใจ
3. ครูยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้
4. ครูถามเพื่อให้นักเรียนตอบ

ข. พฤติกรรมทางตรง (Direct) หมายถึงพฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว ได้แก่

5. ครูบรรยาย
6. ครูสั่งการ
7. ครูวิจารณ์หรือการใช้อำนาจของครู

พฤติกรรมของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียน

8. นักเรียนพูด - ตอบคำถามของครู
9. นักเรียนพูด - ริเริ่ม
10. การเจียม หรือสับสนวุ่นวาย

2. รูปแบบการอธิบายพฤติกรรมในห้องเรียน เป็นเครื่องมือที่ศูนย์กลางการวิจัย และพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford Center for Research and Development in Teaching) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการสอนของครู ในปี ค.ศ. 1966 โดยใช้ The Stanford Teacher Competence Appraisal Guide เป็นเครื่องมือภายใต้โครงการที่ใช้ชื่อว่า "A Taxonomy of Teaching Behavior" ซึ่งได้ปรับปรุงเครื่องมือเพื่ออธิบายพฤติกรรมในห้องเรียนได้อย่างกว้างขวาง ประกอบด้วย ข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมการสอนซึ่งสามารถจัดอันดับได้หรือบอกจำนวนความถี่ได้หรือทำได้ ทั้ง 2 วิธี

จากการทดลองให้อาจารย์นิเทศที่มีประสบการณ์ทางวิชาครูจำนวน 18 คน เป็นผู้ สังเกตตัดสินกลุ่มข้อความ 195 ข้อความ ซึ่งเลือกมาอย่างสุ่มตามระดับชั้น ทุกคนมีอิสระ ในการตัดสินผลปรากฏว่า อาจารย์นิเทศส่วนมากจัดเป็น 15 - 20 กลุ่ม ต่อมาเจ้าหน้าที่ ของศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาการสอนได้พยายามปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งจัดเป็นกลุ่ม ได้ 19 กลุ่ม ได้แก่ ด้านลักษณะส่วนตัวกับอาชีพ ด้านการพูดกับแบบของภาษา ด้านการเตรียม การสอน ด้านแรงจูงใจ ด้านวินัย ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ด้านการบรรยาย ด้านการถามตอบ ด้านการให้งานปฏิบัติ ด้านการใช้อุปกรณ์ ด้านการใช้สิ่งเสริมกำลัง ด้าน การขบถวน ด้านการถ่ายโยง ด้านอุปมากับการแก้ปัญหา ด้านการอภิปราย การรายงาน ด้านการสอนให้เหมาะกับบุคคล ด้านทักษะทั่วไปและด้านการประเมินผล (Baral et.al, 1969 : 1)

ฟูลแลนและพอมเฟรท (Fullan and Pomfret. 1977 : 340) ได้ศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและนวัตกรรมจำนวนมาก บุคคลทั้งสองได้สรุปแนวทางในการ ศึกษาเกี่ยวกับระดับความมากน้อยและความถูกต้องในการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็นไปตามแนวทาง หรือแผนที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดมีอยู่ 2 วิธีคือ

1. การศึกษาโดยวิธีการสังเกต วิธีการนี้ใช้จากการวิจัยของกรอสส์ ไจแอคควินต้า และเบิร์นสไตน์ (Gross, Giacquieta and Bernstein) ที่ได้ทำการวิจัยระดับการใช้ นวัตกรรมในโรงเรียนประถมศึกษาแคมโบร์ (Cambridge Elementary School) ที่ นิวอิงแลนด์ (New England) สหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1967 โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรม ในการจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียน ตามที่ครูได้แสดงพฤติกรรมนั้นจริงทั้งปริมาณ และคุณภาพว่าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตคือแบบสังเกต ซึ่งประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับพฤติกรรมที่สังเกตแต่ละพฤติกรรม โดยกำหนดค่าน้ำหนักตั้งแต่ไม่ปฏิบัติเลยจนถึงปฏิบัติได้สมบูรณ์

2. การศึกษาโดยใช้วิธีให้ครูประเมินตัวเอง วิธีการนี้ใช้จากการทำวิจัยของอาร์บัคเกิล (Arbuckle) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษาของครูที่มหาวิทยาลัยเทกซัส โดยส่งเครื่องมือชื่อ LOU (Level of Use) ให้ ครูผู้ปฏิบัติเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมตนเอง

การวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรโดยให้ครูประเมินตัวเองมีประมวล เสนาฤทธิ์ (Senarith. 1980 : 64 - 65) ได้นำมาประเมินการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และกักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ (กักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ 2525 : 29 - 32) ก็ได้นำมาใช้วิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ความแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูประถมศึกษาในจังหวัดแพร่ เช่นกัน

วิธีการสังเกตพฤติกรรมมีข้อดีในแง่ไม่เกิดการลำเอียงเข้าข้างตนเอง เพราะผู้ ประเมินเป็นบุคคลภายนอก การประเมินก็กระทำโดยบุคคลเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกัน ผล การประเมินนำมาเปรียบเทียบกันได้ แต่ก็มีข้อบกพร่องที่ทำให้ได้ข้อมูลตัวอย่างขนาดเล็ก ๆ เพราะต้องใช้เวลา แรงงาน และทุนทรัพย์มาก และถ้าผู้ถูกสังเกตรู้ตัวล่วงหน้าอาจแสดง พฤติกรรมที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ส่วนวิธีการให้ครูประเมินตนเองก็มี ข้อบกพร่องใน ด้านการลำเอียง การไม่ยอมเปิดเผยข้อเท็จจริงของผู้ประเมินอยู่บ้าง ถ้าผู้ประเมินไม่ประเมิน ตนเองตามความเป็นจริง แต่ข้อดีก็มีอยู่มากคือ ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วย ตนเอง อาจกระทำได้โดยส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งเป็นการสะดวก ประหยัดทั้งกำลังคน เวลา

และทบทวน ครูผู้สอนเองก็มีความสบายใจในการกรอกข้อมูล และข้อมูลที่จะศึกษายังสามารถถามได้อย่างละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นเป็นแนวทางที่ควรนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. พฤติกรรมการสอนของครูในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

การศึกษา ค้นคว้า และทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน ผลจากการศึกษาแต่ละครั้งย่อมได้ข้อมูลย้อนกลับ แสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูในกลุ่มที่ทำการศึกษาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งผลของการศึกษาแต่ละครั้งจะมีความหมายมากขึ้น เมื่อได้เปรียบเทียบกับลักษณะพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ว่า น่าจะเป็นพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา โดยที่การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งได้กำหนดลักษณะพฤติกรรมการสอนทั่วไปโดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 การเตรียมการสอน

การเตรียมการสอน เป็นการวางแผนล่วงหน้าของครูว่าจะสอนอะไร ใช้เวลานานน้อยเท่าใด จะจัดกิจกรรมอย่างไร และจะต้องใช้อุปกรณ์การสอนอะไรบ้าง แล้วจึงจัดเตรียมตัวครูและนักเรียน และสภาพแวดล้อมให้พร้อมสำหรับการเรียนเรื่องนั้น ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524 : 77) การเตรียมการสอน แยกออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 66 - 69)

ก. การเตรียมตัวของครูผู้สอน แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ

1. การเตรียมตัวในระยะยาวหรือการเตรียมตัวโดยทั่วไป หมายถึง การศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา เพื่อให้รู้ว่าจะสอนอะไรแก่เด็ก และสอนไปทำไม จะสอนเด็กให้เป็นคนในลักษณะใดกระทำ ได้โดยเข้ารับการอบรมจากครูใหญ่ วิทยากร หรือศึกษานิเทศก์ และตัวครูผู้สอนศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เพิ่มเติมคือ ศึกษาจากตัวหลักสูตร ตั้งแต่ขั้นนำรวมถึงขั้นสุดท้าย ศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่ประกอบตัวหลักสูตร เช่น แผนการสอนคู่มือครู หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนสื่อการสอนอื่น ๆ และศึกษาวิธีการวัดและการประเมินผล การเรียนตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ตามหลักสูตรใหม่

2. การเตรียมตัวในระยะสั้นหรือการเตรียมตัวเพื่อจะสอนในแต่ละวันตาม
กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในตารางสอน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ดูกำหนดการสอนและตารางสอน ว่าเรื่องที่จะสอนต่อไปเรื่องอะไร
ใช้เวลากี่คาบ แล้วดูแผนการสอนหรือคู่มือครูกลุ่มนั้น ๆ เพื่อศึกษาความคิดรวบยอด จุดประสงค์
เนื้อหาและรายละเอียด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลหรือการประเมินผลของ
บทเรียน

เตรียมที่จะสอนในแต่ละครั้ง โดยศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมเพื่อให้มีความรู้
ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี และศึกษากิจกรรมที่จะต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม เพื่อกำหนดเวลา
และขั้นตอนการประกอบกิจกรรมให้เหมาะสม

ข. บทบาทการสอน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องทำ แม้ว่าในแผนการสอน
คู่มือครู ได้เตรียมการไว้ให้ครูจนถือได้ว่าเป็นบทบทเรียนที่เกือบจะสมบูรณ์ก็ตาม แต่เนื่อง
จากครูในชั้นประถมศึกษาจะต้องสอนในหลาย ๆ กลุ่มประสบการณ์หรือสอนเองทั้งหมดเป็นส่วนใหญ่
จึงอาจทำให้สับสนหรืออาจหลงลืมได้ ประกอบกับแผนการสอนที่เตรียมไว้ให้เตรียมไว้แบบรวม
เป็นชุด ๆ ครูจึงต้องนำมาแบ่งใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนคาบในแต่ละวันหรือแต่ละครั้งที่
สอนโดยทำเป็นรูปกำหนดการสอนและตารางสอน จะเห็นว่าการทำบทบทเรียนของครูตาม
หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จึงควรมีความมุ่งหมายที่จะเป็นการเตือนความจำของครู
โดยมีรูปแบบง่าย ๆ ซึ่งอาจบันทึกไว้ในช่องหมายเหตุของกำหนดการสอนที่ทำอย่างละเอียด
ก็ได้ *

3.2 วิธีสอนที่ครูใช้

การสอนคือความพยายามของคนคนหนึ่งหรือหลาย ๆ คนที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบ
ต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลคนหนึ่งหรือหลาย ๆ คนเกิดการเรียนรู้ ภูมิวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ
2525 : 70) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการสอนคือให้ผู้เรียนเจริญงอกงาม
ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม เพื่อให้ผู้เรียนจะได้แก้ปัญหาในชีวิต และสามารถปรับปรุง
ตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งหลักสำคัญ
ของการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 คือ สอนให้เรียนโดยการ

กระทำทดลองค้นคว้า แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และสอนในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของ
ผู้เรียน ให้สามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

✳ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 มาใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน
หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตร อัตราเวลาเรียน และการเรียน
การสอนแตกต่างกันไปจากหลักสูตรเดิมเป็นอันมาก ครูผู้สอนจำเป็นต้องพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอนของตนให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร เกี่ยวกับวิธีการสอน
นี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
2526 : 32) ได้สรุปว่า มีผู้ประมวลวิธีสอนแบบต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น วิธีสอนแบบปฐกถา
วิธีสอนแบบเสรีภาพ วิธีสอนแบบอนุमान วิธีสอนแบบอุปมาอุปไมย วิธีสาธิต วิธีสอนแบบทดลอง
วิธีสอนแบบแก้ปัญหา วิธีสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบสืบสวน-สอบสวน การใช้สถานการณ์
จำลอง ฯลฯ วิธีสอนแบบต่าง ๆ ดังกล่าว จำแนกออกเป็น 3 ประเภทใหญ่คือ วิธีสอนแบบ
ยึดครูเป็นศูนย์กลาง แบบยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีสอนแบบยึดครูและนักเรียนร่วมกัน
วิธีสอนที่ดีที่สุดไม่มี ผู้สอนไม่สามารถใช้วิธีสอนเพียงวิธีเดียวได้ ไม่ว่าจะเป็นวิธีสอนวิธีใดก็
ตาม วิธีสอนแต่ละวิธีก็มีจุดเด่นในตัวของมันเอง ครูที่ดีไม่ควรยึดวิธีสอนเพียงวิธีเดียว
นอกจากนี้ครูผู้สอนควรจะได้พิจารณาใช้กลวิธี (Technique) ให้เหมาะสมกับกระบวนการ
การสอนด้วย

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ 2522 : 31 - 33) ได้สรุปลักษณะ
การสอนตามแบบเดิมและการสอนตามหลักสูตรใหม่ ดังนี้ การสอนตามแบบเดิมมีข้อพิจารณา
อยู่ 2 ประการคือ วิธีสอนที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายก่อนประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521 และวิธีสอนที่เคยใช้มาแล้ว และยังคงใช้ต่อไปตามหลักสูตรใหม่ เช่น วิธีสอน
แบบอภิปราย การให้ค้นคว้าด้วยตนเอง และวิธีสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น กับวิธีสอนที่นิยมใช้
กันอย่างแพร่หลายก่อนประกาศใช้หลักสูตรใหม่ที่ไม่น่าสนับสนุนให้ใช้ต่อไป มีอยู่หลายวิธี
เช่น การสอนแบบบอก วิธีสอนโดยใช้นักเรียนจดเนื้อหาบนกระดานแล้วท่องจำไปสอบ
อธิบายให้ฟัง แล้ววัดผลโดยตั้งคำถามว่าเข้าใจหรือยัง วิธีสอนแบบครูเป็นผู้พูด ผู้อธิบาย
มากกว่าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดได้แสดงความคิดเห็น โดยสรุปแล้ววิธีสอนแบบเดิมที่

ไม่ค่อยนิยมใช้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางคือเน้นให้ครูพูด ครูแสดงคนเดียว วิธีสอนเช่นนี้ขัดกับหลักจิตวิทยาการสอนที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนได้ดีถ้าได้ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 23 - 24) ได้ระบุแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ว่ามุ่งเน้น "สอนตามวิธีสอนหนังสือ" ครูผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้แก่เด็กมาเป็นผู้แนะ ผู้ชี้แนวทาง ผู้จัดกิจกรรม และเตรียมการเรียนให้แก่เด็ก เด็กจะเป็นผู้เรียน เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมรวบรวมและสรุปความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องมุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี และจัดกิจกรรมให้แก่เด็กให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยให้เด็กปฏิบัติจริงทั้งที่โรงเรียนและทั้งที่บ้าน จากสื่อการเรียนและการสอนทุกประเภท ที่โรงเรียนมีอยู่ทั้งที่รัฐจัดซื้อจัดหาให้ ครูผลิตและจัดหาเองและจากสภาพแวดล้อม วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรบุคคลที่มีในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะ เกิดทัศนคติ เกิดคุณธรรม จริยธรรม และประสบการณ์ต่าง ๆ ครบถ้วน ตามที่หลักสูตรพึงประสงค์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 11 - 13) ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังนี้

1. กระบวนการเรียนสำคัญพอ ๆ กับเนื้อหา คือต้องคำนึงถึงกระบวนการเรียน หรือวิธีเรียนควบคู่ไปกับเนื้อหาวิชาที่นักเรียนต้องเรียนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนที่เรียนเก่ง ทำงานเป็น และนิสัยดีด้วย
2. นักเรียนเป็นผู้แสดงครูเป็นผู้กำกับแสดง หมายถึง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมโดยให้แผนการสอนคู่มือ และสื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นแนวทางและเป็นเครื่องมือ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติหรือฝึกหัดหาความรู้ด้วยตนเอง
3. นักเรียนค้นหาความรู้ สรุป และตัดสินใจเอง เพื่อให้นักเรียน รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล รู้จักเลือกและตัดสินใจว่าอะไรถูกอะไรควรในกาลเวลาและเทศะต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพราะมีข้อพิสูจน์ไว้ว่าการให้นักเรียนค้นหาคำตอบได้เองเป็นการเรียนรู้ที่ได้ผลดียิ่งขึ้นกว่า

4. ปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี หมายความว่าเรื่องใดที่มีโอกาสปฏิบัติได้ก็ให้นักเรียนปฏิบัติควบคู่ไปกับภาคทฤษฎีเช่นการทดลอง การสาธิต ฯลฯ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและครูไม่ควรปฏิบัติเอง

5. ใช้วิธีการหลายอย่าง หมายถึง ครูควรเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเช่น การบรรยาย อภิปราย ถามตอบ บทบาทสมมติ แบ่งกลุ่มแก้ปัญหา ศึกษาปัญหาเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ค้นคว้า ศึกษาจากสถานที่ รายงาน ใ้หาที่ เล่นละคร ทดลองสาธิต จัดนิทรรศการ ประกวด แข่งขัน จัดบันทึก อ่าน วิจารณ์ ทำสมุดภาพ ใช้อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ และระดมพลังสมอง เป็นต้น

6. เน้นกระบวนการกลุ่ม คือให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน โดยถือหลักว่า ให้นักเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันเรียน ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา และร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้น โดยส่งเสริมให้แต่ละคนได้แสดงอย่างเต็มที่ และมีให้มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่นหรือเอาเปรียบกัน

โดยสรุปแล้วการจัดการเรียนการสอนตามแนวของหลักสูตรนี้คือ การที่ครูและนักเรียน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ นั่นคือการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมของเด็ก โดยเด็ก และเพื่อเด็ก ครูเป็นผู้ดำเนินการให้กิจกรรมเป็นไปในแนวทางที่แผนการสอนและคู่มือครูเสนอแนะไว้ เด็กเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น การถามตอบ การสาธิต การทดลอง การเชิควิทยาการ ฯลฯ โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแล

การสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 74 - 78) ได้แก่

1. การใช้หนังสือเรียน
2. การมอบหมายงานให้ทำหรือการค้นคว้าด้วยตนเอง
3. การให้ทำแบบฝึกหัดหรือการให้การบ้าน
4. การอภิปรายรายกลุ่ม
5. การให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง
6. การศึกษานอกสถานที่
7. การแสดงบทบาทสมมติ

8. การสร้างสถานการณ์จำลอง

9. การทดลอง

วิธีการสอนในแบบเดิมและตามหลักสูตรใหม่มีจุดเน้นเป็นข้อพิจารณาแบ่งแยกที่เด่นชัดประการหนึ่งคือ "ศูนย์กลางของการเรียนการสอน" ซึ่งหลักสูตรใหม่สนับสนุนให้ใช้วิธีสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อใดก็ตามที่ครูสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง การสอนนั้นก็มีแนวโน้มว่าจะเป็นแบบเดิม อันเป็นวิธีสอนที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า จะส่งผลถึงประสิทธิภาพการเรียนของเด็กได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ลักษณะวิธีดำเนินการสอนที่ครูแสดงออกเพื่อให้สามารถดำเนินการตามวิธีสอนที่ครูนำมาใช้สอนนั้นให้ดำเนินการต่อเนื่องไปโดยตลอด กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 78 - 80) ได้เสนอแนะการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

การดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองความมุ่งหมายของหลักสูตรดังนี้

1. การสอนที่ถือครูเป็นศูนย์กลางของความสนใจ

1.1 การบรรยาย หรือการถ่ายทอดความรู้ จากครูโดยตรงในระดับประถมศึกษา ควรจะกระทำให้น้อย และเป็นเพียงการเสริมกิจกรรมการสอนอย่างอื่นเท่านั้น

1.2 การใช้คำถาม ครูควรใช้คำถามชนิดที่เด็กจะต้องค้นคว้า ทดลองหรือหาข้อมูล เหตุผลมาประกอบมาก ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดคิดเป็น พึ่งตนเองได้และมั่นใจตนเองยิ่ง ๆ ขึ้น โดยใช้คำถามให้เฉพาะลงไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตรงกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนและควรใช้คำถามที่เร้าให้ผู้เรียนคิดอยู่เสมอ

1.3 การสาธิตเป็นกิจกรรมที่ครูแสดงหรือทำให้ให้นักเรียนดูเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ คือขึ้น ก่อนที่จะทำการสาธิตครูต้องตรวจสอบจุดประสงค์ของบทเรียนลองทำดูหลาย ๆ ครั้งจนเกิดความมั่นใจ บอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้าว่า จะสาธิตเกี่ยวกับอะไร มีจุดประสงค์ในการสาธิตอย่างไร และจะเน้นให้นักเรียนสังเกตอะไร เปิดโอกาสให้นักเรียนถาม และเมื่อเสร็จสิ้นการสาธิตครูจะต้องย้ำและทบทวนจุดสำคัญของการสาธิตทันที

2. การสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของความสนใจ

2.1 การใช้หนังสือเรียน หนังสือเรียนเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหนึ่ง โดยครูผู้สอนจะต้องมีความรู้และรู้จักใช้หนังสือแบบเรียนให้เกิดประโยชน์คือพิจารณาเลือกใช้หนังสือที่ครอบคลุมจุดประสงค์ พิมพ์ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ครูจะต้องอ่านและทำความเข้าใจหนังสือให้ดีกว่ามอบหมายงานให้นักเรียน ทำ สอนให้นักเรียนรู้จักวิธีใช้หนังสือที่ถูกต้อง โดยมีครู เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องในหนังสือเรียน แต่ทั้งนี้ครูจะต้องไม่ใช้หนังสือแบบเรียน แทนครูหรือเพียงเพื่อครูอ่านแล้วให้นักเรียนอ่านตาม และให้นักเรียนไปอ่านที่ละคนละฉบับขึ้น แล้วครูอธิบายบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2.2 การมอบหมายงานให้ทำหรือการกับว่าด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเรียนด้วยตนเอง โดยครูจะต้องมีจุดหมายและเตรียมตัวล่วงหน้าจะต้องศึกษาและค้นคว้าล่วงหน้า ว่ามีแหล่งความรู้ และข้อมูลใดบ้างที่นักเรียนจะไปศึกษาค้นคว้าได้ ลักษณะงานที่มอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าจะต้องเกี่ยวข้องกับที่นักเรียนต้องการจะรู้ นักเรียนทุกคนเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย ครูควรให้ความช่วยเหลือชี้แนวทาง และวิธีการค้นคว้าให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีการมอบหมายงานการค้นคว้าให้บ่อยครั้งพอสมควร เพื่อปลูกฝังนิสัยการสืบค้นและการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 การให้ทำแบบฝึกหัดหรือการให้การบ้านเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ของนักเรียน ผลจากการทำแบบฝึกหัดและแสดงให้ เห็นว่าครูจะต้องสอนซ่อมเสริมหรือต้องทบทวนบทเรียนใหม่ หรือไม่ การให้ทำแบบฝึกหัดหรือการให้การบ้านควรจะให้ที่เห็นที่ลัษ จากสอนบทเรียน โดยมีปริมาณพอสมควร เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน รวมทั้งควรให้การบ้านไม่ควรเน้นที่งานหนังสืออย่างเดียว ควรให้การบ้านที่นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเองด้วย

2.4 การอภิปรายกลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและ

ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือการวางแผนทางและข้อเสนอนี้ในการปฏิบัติงานของนักเรียนเอง เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น รู้จักใช้เหตุผลและรู้จักรับฟังความคิดเห็น

ของผู้อื่น ตลอดจนยอมรับในความคิดเห็นของคนอื่นที่แตกต่างไปจากตนเอง ซึ่งกระทำได้โดย
 ครูมอบหมายงานหรือปัญหาให้นักเรียนไปค้นคว้าหาคำตอบ โดยกำหนดให้ทำเป็นกลุ่ม และครู
 คอยเป็นที่ปรึกษาชี้แนะหรือช่วยเหลือเมื่อมีปัญหามาเพื่อให้ออกอภิปรายคำเป็นไป มีผลสรุปและ
 บรรลุเป้าหมาย

2.5 การให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง เป็นการตอบสนองความเชื่อในความ
 แตกต่างระหว่างบุคคล จึงจัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ โดยครูต้องมอบหมายงาน
 ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและมอบวัสดุการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับกิจกรรมและความ
 สามารถของแต่ละบุคคล ครูต้องเตรียมบทเรียนสำเร็จรูป เตรียมศูนย์การเรียนและอุปกรณ์
 อื่น ๆ ให้พร้อม

2.6 การศึกษานอกสถานที่ เป็นการไปศึกษาและสังเกตสิ่งต่าง ๆ นอกห้อง
 เรียนเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในเรื่องที่สอนไปแล้วในชั้นเรียน ก่อน
 เดินทางครูต้องบอกให้นักเรียนทราบถึงสิ่งหรือประเด็นปัญหาที่ครูหวังจะให้ นักเรียนศึกษา
 ครูและนักเรียนร่วมกันเตรียมรายละเอียดคำถามและหาข้อมูลมาประกอบการล่วงหน้า และเมื่อ
 กลับมาแล้วควรถ้าให้นักเรียนประเมินผลการไปศึกษาดังนี้: ๑ ว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้าง
 สามารถตอบปัญหาที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ โดยให้เขียนเป็นรายงานหรืออภิปรายสรุป

2.7 การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนสนุกสนาน
 และเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิด เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยกิจกรรม
 การแสดงบทบาทสมมุติจะต้องเกี่ยวข้องและเสริมการเรียนรู้ในบทเรียน ครูและนักเรียนวาง
 แผนล่วงหน้าในการที่จะจัดกิจกรรมบทบาทสมมุติ และครูคอยให้ความช่วยเหลือในการเขียน
 บทและกำกับการแสดงให้บ้างในตอนแรก ๆ หากไม่จำเป็นครูไม่ควรทำให้ดูเป็นตัวอย่างก่อน
 และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิจารณ์และปรับปรุงการแสดงการวางบท การเขียนบท และ
 การกำกับเพื่อให้มีความสามารถยิ่งขึ้น โดยครูดูแลมิให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง

2.8 การสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ
 การแสดงบทบาทสมมุติ แตกต่างกันที่การแสดงบทบาทสมมุติใช้เพื่อการแสดงออกและความรู้สึก
 ของผู้แสดงแต่ละคน แต่การสร้างสถานการณ์จำลองเป็นที่กระบวนกาและบรรยากาศทั้งหมด

ของการแสดงจำลองสถานการณ์ ซึ่งทั้งหมดมาไว้ในห้องเรียน สถานการณ์จำลองที่จัดควรให้
เหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของเด็ก ต้องสอดคล้องและเสริมบทเรียนของนักเรียน
และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการสร้างสถานการณ์จำลอง

2.9 การทดลองเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง
การจัดกิจกรรมทดลอง จะต้องสัมพันธ์และเสริมบทเรียน มีครูคอยดูแล ชี้แนะขั้นตอนหรือแนวทาง
ในการทดลองเมื่อทดลองเสร็จแล้วควรมีการอภิปรายผลของการทดลองและให้นักเรียนรู้จัก
วิธีรายงานผลของการทดลอง

3.3 การใช้อุปกรณ์การสอน

สื่อการเรียนหมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประเภท
ถาวรและสิ้นเปลืองที่จำเป็นต้องใช้ปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนการเรียนการสอน
ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 33) การใช้อุปกรณ์ประกอบ
การเรียนการสอนเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะสร้างความสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน
อีกทั้งยังสามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วและเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น การสอนที่ดีจึงจำเป็นต้อง
ต้องใช้สื่อการเรียนประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนนักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งมี
ช่วงความสนใจของเด็กสั้นเพียง 15 - 20 นาทีเท่านั้น ครูจึงต้องใช้วิธีสอนเทคนิค และ
กลอุบายต่าง ๆ เพื่อทำให้บทเรียนน่าสนใจ ย้ายและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนและคงความ
สนใจของนักเรียนตลอดเวลาของการสอน ประกอบกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
ได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนเป็นพิเศษ และในแผนการสอนก็ให้มีการเสนอแนะการจัด
กิจกรรมและการใช้อุปกรณ์การสอนหรือสื่อการเรียนไว้ด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2524 : 145) จึงถือได้ว่าอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการเรียนเป็นเครื่องมือที่ควบคู่ไปกับตัวครู

3.4 การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งใน
หลาย ๆ องค์ประกอบ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้าครูสามารถควบคุม
ชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนได้ จะช่วยให้นักเรียนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ แต่ถ้าครูควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนไม่ได้ห้องเรียนก็มีความสับสนยุ่งเหยิง การเรียนการสอนก็จะไม่เกิดประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524 : 146 - 147) ได้เสนอแนะการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าเรียนและนักเรียนทำงานอย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น ครูไม่ควรเคร่งครัดกับระเบียบวินัยในห้องเรียนมากนัก ไม่ควรบังคับให้นักเรียนนั่งนิ่ง ๆ ควรให้นักเรียนได้เดินไปเดินมาตามความจำเป็นของการเรียนในแต่ละวิชา ชีวิตในห้องเรียนควรมีบรรยากาศทั้งด้านกายภาพและจิตภาพ บรรยากาศด้านกายภาพได้แก่ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับการเรียนไม่ควรจัดเป็นแบบเดียวกันตลอด มีการจัดมุมอุปกรณ์ มุมอ่านหนังสือ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด ส่วนบรรยากาศทางด้านจิตภาพ ครูจะต้องให้ความรักความอบอุ่นและเป็นกันเองแก่นักเรียน ยอมรับนักเรียนและพยายามสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนให้เกิดขึ้น

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 178 - 180) ได้วางแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมของครู

- 1.1 ครูต้องให้ความเป็นกันเองกับเด็ก
- 1.2 ครูต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างสม่ำเสมอ สุภาพ และเชื่อถือได้
งดเว้นอารมณ์ฉุนเฉียว ไม่ลำเอียง
- 1.3 ครูไม่ควรทำตนเป็นคนสำคัญเพียงคนเดียวในห้องเรียน แต่ควรทำให้เด็กรู้สึกว่แต่ละคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนและของโรงเรียน
- 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูไม่ว่าจะเป็นครูผุ้คอยกับครูน้อยหรือครูน้อยกับครูใหญ่ ควรจะเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านความสามัคคีและการพ้องกันและกัน
- 1.5 เมื่อโรงเรียนออกข้อแนะนำข้อห้าม ระเบียบหรือคำสั่งใด ๆ ขึ้นใช้ในโรงเรียน จะต้องมีการรักษาระเบียบหรือคำสั่งนั้นอย่างเสมอหน้ากัน

2. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์

- 2.1 ควรจัดห้องเรียนให้นักเรียนมีความสะดวกและคล่องตัวพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้
- 2.2 การจัดโต๊ะเก้าอี้ควรจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรม
- 2.3 ควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้มีอิสระ
- 2.4 ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและดูแลรักษาห้องเรียน
- 2.5 ห้องเรียนควรได้รับการรักษาความสะอาดให้เด็กได้นั่งเขียน นอนอ่าน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมือนบ้าน
- 2.6 ควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้และแสดงผลงานของแต่ละกลุ่มประสบการณ์

3.5 การวัดผลและการประเมินผล

การประเมินผลการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 ต้องการประเมินเพื่อดูว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลักจากการสอนแล้วมากน้อยเพียงใด เช่น ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีวินัย และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ ถ้าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมน้อยหรือไม่เปลี่ยนแปลง (ผู้สอนควรจะทำอย่างไร ดังนั้นการประเมินผลการเรียนการสอนจึงมุ่งประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา กำหนดให้โรงเรียนประเมินผลการเรียนทุกชั้นเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 185)

1. การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 1.1 การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนที่สอนเป็น การทดสอบความพร้อมก่อนเรียนเพื่อทราบพื้นฐานทางกาย อารมณ์ สังคม ความรู้ และความคิดของผู้เรียนแต่ละคน จะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่จะดำเนินต่อไปได้เหมาะสม
 - 1.2 การประเมินความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น

เป็นการประเมินผลในลักษณะสอนไปสอบไป เพื่อดูว่านักเรียนมีความรู้ความสามารถและพฤติกรรมตามที่กำหนดหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู โดยวิธีการสังเกตสัมภาษณ์ ตรวจผลงาน และทดสอบ

1.3 การประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพการสอนของครู และความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เพื่อเป็นการสรุปผลการเขียนรายงานให้ผู้ปกครองทราบด้วย

2. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

2.1 การผ่านจุดประสงค์ ผู้สอนต้องดำเนินการตรวจสอบจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้นว่านักเรียนผ่านจุดประสงค์นั้นหรือไม่

2.2 การประเมินผลปลายปี เป็นการประเมินผลเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนในชั้นประจำปี 2, 4, 6

✓ การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2518 : 248) วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นประถมศึกษาทั้งสามระดับประถมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสังเกตการสอนอย่างมีระบบตามแนวของเฟลนเดอร์ พบว่าครูที่มีวุฒิครูและประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน ไม่เกี่ยวข้องกันกับพฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูที่มีวุฒิและประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนที่ไม่แตกต่างกันแต่ครูที่เป็นอิสระกับครูที่มรสธจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกับ นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่ได้วิเคราะห์ของครูและนักเรียนแล้ว นักเรียนใช้เวลาในการพูดเพียง 1 ใน 3 ของเวลาที่ครูพูด

กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช 2518 : 61 - 63) ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เตรียมการสอน และการใช้อุปกรณ์การสอนของครูที่สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี จำนวน 40 คน โดยใช้แบบสำรวจ ชนิด 2 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติกับไม่ปฏิบัติ พบว่า ครูที่มีเพศ วุฒิ และจำนวนปีที่ได้รับการสอน ระดับชั้นที่สอนและสังกัด

โรงเรียนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและการใช้อุปกรณ์การสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 25 19 : 32 - 35) ศึกษาพฤติกรรมของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 978 คน ซึ่งเลือกสุ่มมาจาก โรงเรียนประถมศึกษาทุกประเภททั่วประเทศ โรงเรียนละ 1 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ของครูประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เรื่องคุณลักษณะของครูและกระบวนการสอนของครู พบว่า ด้านคุณลักษณะทั่วไปของครูส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่ดี กระบวนการสอนของครูส่วนใหญ่จะใช้ วิธีสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง ครูใช้วิธีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในการปกครองนักเรียน มากกว่าวิธีการอื่น ครูส่วนใหญ่เขียนข้อสอบแบบเลือกตอบมากกว่าแบบอื่น ๆ ในการเขียน ข้อสอบครูคำนึงถึงความยากง่าย มีประโยชน์และจำเป็นมาก ที่คำนึงถึงน้อยคือการวิเคราะห์ หลักสูตรครูส่วนใหญ่ได้ออกข้อสอบวิชาสังคมศึกษาและภาษาไทยมากกว่าวิชาอื่น ๆ และครู ส่วนใหญ่นำผลการสอบไปใช้พิจารณาว่านักเรียนแต่ละคนเก่งอ่อนด้านใดมากกว่าด้านอื่น ๆ

วินัย บุญไชย (วินัย บุญไชย 25 19 : 64 - 65) ศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาคู ป.กส. ที่ผ่านการเรียน วิชาวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้นโดยวิธีสถานการณ์จำลองกับวิธีสอนตามปกติ พบว่า พฤติกรรม การสอนที่กลุ่มทดลองมีมากกว่ากลุ่มควบคุมได้แก่ การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน การชมเชย ให้กำลังใจ การวิจารณ์หรือใช้อำนาจของครู นักเรียนตอบคำถามครู และกิจกรรมนักเรียน พฤติกรรมที่กลุ่มควบคุมมีมากกว่ากลุ่มทดลองได้แก่ การยอมรับหรือใช้ความคิดนักเรียน การ บรรยาย การเจ็บหรือสับสนวุ่นวาย กลุ่มทดลองใช้พฤติกรรมอิทธิพลทางอ้อมมากกว่าพฤติกรรม ทางตรงประมาณ 2 เท่า กลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมอิทธิพลทางตรง และพฤติกรรมทางเวลา ของ ครูมากกว่ากลุ่มทดลอง

ศิริยุภา พูลสุวรรณ (ศิริยุภา พูลสุวรรณ 25 19 : 47) ศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักศึกษาฝึกสอนที่สอนโดยวิธี สถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมในด้านการเสริมกำลังใจ การใช้อิทธิพลทางอ้อม การใช้อิทธิพล ทางตรง และการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน มากกว่ากลุ่มวิธีสอนตามปกติ

นักศึกษาฝึกสอนทั้งสองกลุ่มใช้พฤติกรรมการสอนที่มีอิทธิพลทางตรง ซึ่งประกอบด้วย การอธิบาย การแนะแนวทาง การวิจารณ์หรือตัดสินด้วยอำนาจมากกว่าพฤติกรรมการสอน ที่มีอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งประกอบด้วย การยอมรับความรู้สึก การชมเชย การยอมรับความคิดเห็น การใช้คำถาม และมีปริมาณการใช้พฤติกรรมทางวาจาของครู มากกว่าพฤติกรรมทางวาจาของนักเรียน โดยกลุ่มวิธีสถานการณ์จำลองมีอัตราส่วนพฤติกรรมทางวาจาของครูต่อพฤติกรรมทางวาจาของนักเรียนเป็น 2.28 ต่อ 1 และกลุ่มวิธีสอนตามปกติมีอัตราส่วนเป็น 1.57 ต่อ 1

ณัฏฐา พัทธานรัตน์ (ณัฏฐา พัทธานรัตน์ 2519 : 46 - 47) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักศึกษาฝึกสอนกลุ่มสถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมการสอน ด้านการชมเชยหรือกระตุ้น การยอมรับและใช้ความคิดของนักเรียน การใช้คำถาม การตอบสนอง การทำกิจกรรมของครูมากกว่ากลุ่มที่สอนตามปกติ กลุ่มสถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมการใช้อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลทางตรงพอ ๆ กัน ในอัตราส่วน 1.06 ต่อ 1 กลุ่มปกติมีพฤติกรรมการใช้อิทธิพลทางตรงมากกว่าการใช้อิทธิพลทางอ้อม ในอัตราส่วน 1 ต่อ 0.75 และกลุ่มสถานการณ์จำลองมีการใช้พฤติกรรม การพูดของครูมากกว่าการพูดของนักเรียนในอัตราส่วน 2.08 ต่อ 1 กลุ่มปกติมีการใช้พฤติกรรมการพูดของครูมากกว่าการพูดของนักเรียนในอัตราส่วน 2.27 ต่อ 1

พรชัย ศรีวลีรัตน์ (พรชัย ศรีวลีรัตน์ 2519 : 38 - 39) พบว่า กลุ่มสถานการณ์จำลองมีพฤติกรรมที่มากกว่ากลุ่มปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 6 พฤติกรรมคือ การยอมรับความรู้สึก การยอมรับและใช้ความคิดของนักเรียน การใช้คำถาม นักเรียนพูดตอบสนอง นักเรียนพูดริเริ่มและกิจกรรมนักเรียน กลุ่มปกติมีพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มสถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 พฤติกรรมคือ การอธิบาย การวิจารณ์หรือตัดสินด้วยอำนาจ และกิจกรรมครู กลุ่มปกติมีปริมาณอิทธิพลทางตรงมากกว่าทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมทางวาจาของครูมากกว่าพฤติกรรมทางวาจาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 81) ได้ศึกษาพฤติกรรมและเวลาในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา พบว่า

ครูสอนโดยใช้การพูดอธิบายมากที่สุด ครูอบรมนักเรียนโดยใช้การดูแลนักเรียนทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะนิสัย ควบคุมความประพฤติของนักเรียน โดยใช้อำนาจครู การวัดผลการศึกษาใช้การตรวจสอบผลงานเป็นส่วนใหญ่ ในด้านธุรการครูทำเอกสารประจำชั้นมากที่สุด สำหรับงานกิจกรรมพิเศษของนักเรียนนั้นครูทำงานด้านกีฬามากที่สุด งานติดต่อกับชุมชนส่วนใหญ่คือ การอบรมลูกเสือชาวบ้าน การประชุมกลุ่มโรงเรียน และการติดต่อกับหน่วยราชการต่าง ๆ จากการสังเกตการปฏิบัติงานของครูเป็นเวลา 2 วัน พบว่าครูปฏิบัติงานอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการให้การศึกษาประมาณร้อยละ 41 ของเวลาทำงาน 1 วัน ปฏิบัติงานสอนประมาณร้อยละ 28 งานวัดผลการศึกษาประมาณร้อยละ 10 งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาประมาณร้อยละ 7 งานปกครองประมาณร้อยละ 4 งานธุรการประมาณร้อยละ 4 งานกิจกรรมพิเศษของนักเรียนประมาณร้อยละ 3 งานติดต่อกับหน่วยราชการและชุมชนประมาณร้อยละ 2 งานอบรมประมาณร้อยละ 1 ใน 1 วันใช้เวลาปฏิบัติงานโดยเฉลี่ย 4 ชั่วโมง 15 นาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 7 ชั่วโมง

กมล สุตประเสริฐ และคณะ (กมล สุตประเสริฐ และคณะ 2523 : 264)

ให้ใช้แบบสอบถามครูประณัติที่เด่น ผู้บริหารโรงเรียนที่เด่น และอาจารย์วิทยาลัยครู โดยให้เลือกตอบว่าสมรรถภาพหรือสมรรถวิสัย (Competencies) ที่ปรากฏในแบบสอบถามนั้น จำเป็นสำหรับครูมากน้อยเพียงไร บุคคลเหล่านี้เห็นว่าสมรรถภาพที่จำเป็นมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ประพฤติดีมีวินัย ไม่ฝ่าฝืนระเบียบประเพณีและจรรยาบรรณอันดีงามของครู ใช้วิธีสอนเพื่อให้เด็กรู้จักค้นคว้า หาเหตุผลและนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ปฏิบัติตนด้วยความสุจริตยุติธรรมไม่ลำเอียง ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นรวดเร็วและเป็นที่เชื่อถือ และฝึกเด็กให้มีจริยธรรม

เคื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม (เคื่อนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม 2523 : บทคัดย่อ) ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครู พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูจากการสังเกตเมื่อถือเกณฑ์ความคาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับร้อยละ 80 ไม่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มพฤติกรรมการสอนคือ ด้านการฝึกทักษะให้ผู้เรียน ด้านการให้ผู้เรียนเป็นผู้รู้จักคิด และด้านการให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน

สมศักดิ์ วสุนันต์ และคณะ (สมศักดิ์ วสุนันต์ และคณะ 2523 : 67) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม การสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างครูที่เคยสอนและไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาก่อน ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไม่มีผลต่อความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 2 กลุ่ม เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก เช่น การใช้อุปกรณ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่ออภิปรายปัญหาจากบทเรียน การออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม การสรุปหลักเกณฑ์ในเรื่องที่สอนเสียเอง ฯลฯ ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและวิธีสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรใหม่

ระวีวรรณ เสวตามร (ระวีวรรณ เสวตามร 2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครปฐม ที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู โดยใช้แบบสอบถามวัดสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 378 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพฤติกรรมการสอนที่ครูสังคมศึกษาคควรแสดงมากได้แก่ มีความมั่นใจในการสอน ใช้ภาษาและสำเนียงในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน สนใจนักเรียนมีความยุติธรรมได้ความช่วยเหลือ แนะนำและชี้แนวทางที่ถูกต้องแก่นักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดโดยการถามคำถามให้นักเรียนตอบอย่างมีเหตุผล ตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเพื่อทบทวนบทเรียน รวมทั้งสนใจฟังคำถาม และพยายามตอบคำถามของนักเรียนอย่างเต็มใจ ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าครูควรแสดงน้อยได้แก่ การแสดงความรู้สึกโกรธมากหรือเสียใจมาก เฉยเมยเฉยบขริม หงุดหงิดเสมอ ใช้คำพูดกระทบกระเทือน ห้าวเระเยาะ ทุบตีะ กล่าวคำตำหนิ มองหรือแสดงอาการให้นักเรียนรู้ว่าตนกำลังทำผิด นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นว่าครูควรเข้าและออกจากห้องสอนให้ตรงเวลา และไม่ควรรู้ใช้เวลาสอนสนทนากับแขก

สมชาติ เทพเยี่ยม (สมชาติ เทพเยี่ยม 2522 : 43 - 46) ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านทักษะทั่วไปของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาและวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไป

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยครูผู้สอนที่มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไปมีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไปสูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา แต่มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาด 1 - 15 ห้องเรียน 16 - 30 ห้องเรียน และ 31 ห้องเรียนขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่มีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ครูที่มีสถานภาพสมรส และประสพการณ์การสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านทักษะทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมการสอนของครูด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านทักษะทั่วไปหลังให้คำปรึกษาสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของครูก่อนให้คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคาร์ไลน์ (Carline. 1970 : 103 - 105) ที่พบว่า ครูที่ได้รับและไม่ได้รับการฝึกอบรมพฤติกรรมการสอนมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน

นราวัลย์ กาญจนะประโชติ (นราวัลย์ กาญจนะประโชติ 2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของจังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งพวกเป็นครูโรงเรียนขนาดใหญ่ 9 คน โรงเรียนขนาดกลาง 8 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 3 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูพบว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 23 - 30) วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พุทธศักราช 2521 และที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 ตามตัวอย่างประชากรคือครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน 1 ห้องเรียนที่สุ่มจากโรงเรียนทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับทดลอง) 25 โรงเรียน และโรงเรียนควบคุม 25 โรงเรียน ซึ่งใช้หลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมที่ดัดแปลงจากวิธีการของ แฟลนเดอร์ส (Flanders Interaction Analysis Technique) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่ มีการแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับครูที่ใช้หลักสูตรเก่า โดยมีพฤติกรรมการสอนของครูเป็นไปในลักษณะของการพูดเพื่อบรรยายและสอนเน้นเนื้อหาวิชา ซึ่งในหลักสูตรใหม่อ้อยละ 35.22 หลักสูตรเก่าอ้อยละ 40.90 ครูมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ มีการชมเชยให้กำลังใจและยอมรับความรู้สึกของนักเรียนเกิดขึ้นน้อยมาก นักเรียนใช้เวลาพูดทั้งหมดประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาที่ครูใช้พูดทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 แล้วพบว่าครูยังใช้วิธีสอนด้วยการบรรยาย การถาม - ตอบ และจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่ายังมีลักษณะเช่นเดียวกัน แต่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นน้อยกว่าหลักสูตรเก่า แสดงว่าครูตามหลักสูตรใหม่ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรใหม่ต้องการเด่นชัด

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2524 : 93 - 95) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในด้านต่าง ๆ รวม 11 ด้าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ครูและสังเกตการสอนจากครูโรงเรียนประถมศึกษา 96 โรงเรียน ที่สุ่มเลือกจากทุกสังกัดในเขตการศึกษา เขตละ 2 จังหวัดรวม 24 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนที่ครูใช้มากได้แก่ ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ มอบหมายงานให้นักเรียนทำ ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด และอธิบาย ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลไม่เน้นกระบวนการกลุ่ม ด้านการใช้อุปกรณ์พฤติกรรมที่พบมีทั้งครูใช้และไม่ใช้อุปกรณ์ สำหรับการใช้อุปกรณ์พฤติกรรมที่พบมากคือครูใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอน พฤติกรรมการสอนของครูที่พบมากที่สุดคือ บรรยายและใช้อุปกรณ์ช่วย รองลงมาคือบรรยายเพียงอย่างเดียวและจัดกิจกรรมสอดแทรกเกะเรื้อยละ 50 ขึ้นไป บรรยายภาคในท้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี สนุกสนานมีชีวิตชีวา และนักเรียนทำงานด้วยความตั้งใจและสงบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นบรรยากาศที่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรใหม่ แต่พฤติกรรมที่พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากหรือไม่เกิดเลย เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการอภิปราย การเล่นเกมบาทสมมติ

แกริสัน (Garrison. 1971 : 818) ได้ศึกษาพฤติกรรมระหว่างครูกับนักเรียน 2 กลุ่ม ครูได้รับการฝึกในการวางแผนการสอน เพื่อที่จะให้นักเรียนตอบสนองมากขึ้นหลังจากฝึกแล้วครูแต่ละกลุ่มสอนวิชาสังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์กับนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 เหมือนกัน ผู้สังเกตวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนโดยใช้ Florida Taxonomy of Cognitive Behavior และ Videotape ประกอบเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ตอบสนองพฤติกรรมของครู ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของนักเรียนสัมพันธ์กับพฤติกรรมของครูอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าแบบแผนของพฤติกรรมของครูแต่ละคนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน

คาร์ไลน์ (Carline 1970 : 103 - 105) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา ซึ่งสอนนักเรียนเกรด 1 ถึงเกรด 5 วิชาคณิตศาสตร์ โดยเลือกโรงเรียนที่มีหลักสูตร อุปกรณ์ ทรัพยากรการศึกษา และสภาพทางสังคมของโรงเรียนใกล้เคียงกัน โดยแบ่งครูออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 23 คน ได้รับการฝึกเทคนิคและทักษะเพื่อจะช่วยให้ครูสามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแบบทางอ้อมในการปฏิบัติ เน้นทักษะการใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ และการประเมินพฤติกรรมของตนเองในห้องเรียนพบว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมอย่างจริงจังสามารถช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ครูในกลุ่มทดลองแสดงพฤติกรรมต่างจากครูในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

นัสเซอร์ (Nasser. 1983 : 1983 : 374 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตกับแบบแผนการสอนของผู้สอน แบบแผนการเรียนรู้ของผู้สอนและแบบแผนการเรียนรู้ของนิสิต โดยได้สำรวจหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ โดยพิจารณาถึงอิทธิพลจากแบบแผนการสอนของผู้สอน แบบแผนการเรียนรู้ของผู้สอนและแบบแผนการเรียนรู้ของนิสิต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ 16 คน และครูภาษาอังกฤษ 32 คน และนิสิต 90 คน ของ Mt. St. Mary's, Hood, Frederick, Trinity Colleges and The Catholic University of America

เครื่องมือที่ใช้วัดได้แก่

1. The Canfield Learning Style
2. The Mckeachie Student Perception of Teaching and Learning Form

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตในกลุ่มตัวอย่างกับแบบแผนการสอนของผู้สอน แบบแผนการเรียนรู้ของผู้สอนและแบบแผนการเรียนรู้ของนิสิต ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไม่ปรากฏอยู่ในระดับชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยให้เหตุผลว่าอาจเป็นเพราะขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่า แบบแผนการสอนของผู้สอน เป็นผลมาจากแบบแผนการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่ยกมากล่าวอ้างเป็นลำดับนั้น แนวคิดที่ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าจะสามารถอธิบายพฤติกรรมการสอนของครูได้นั้น วัดได้จากพฤติกรรมการสอนของครู 5 ด้าน อันได้แก่

1. ด้านการเตรียมการสอน
2. ด้านวิธีสอนที่ครูใช้
3. ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
4. ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ซึ่งผู้วิจัยจะถือว่าเป็นตัวแปรสำหรับการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูที่กำลังปฏิบัติงานสอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2527 จำนวน 2,525 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่สุ่มเลือกมาจาก โรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากรายชื่อครูในกลุ่มประชากรทั้งหมด ตามตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 335 คน จำแนกออกเป็นแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโดยการเทียบอัตราส่วนร้อยละ 13.267 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอจันทบุรี

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เมืองชัยนาท	465	62
มโนรมย์	298	39
วัดสิงห์	381	50
สรรพยา	369	49
สรรคบุรี	480	64
หันคา	532	71
รวม	2,525	335

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้มีสองประเภทคือ

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
2. แบบทดสอบเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู
 - 2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู

การสร้างเครื่องมือ

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ วัดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ (ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ 2526 : ภาคผนวก) ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาทดลองและปรับปรุงใช้เป็นตัวแปรต้น ในการทำวิจัยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ดังนี้

ลักษณะของแบบทดสอบในแต่ละข้อ (Item) มีคำตอบให้เลือก 4 ตัวเลือก โดยมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากคำตอบของผู้ตอบแบบทดสอบดังนี้

ตอบถูก เท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิด เท่ากับ 0 คะแนน

ตัวอย่างแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดสำหรับคำถามแต่ละข้อ และเขียนหมายเลขกำกับคำตอบนั้นลงใน ☐

ตัวอย่าง 1. ประโยชน์จากการเตรียมการสอนในกรณีใดที่มีความสำคัญน้อยที่สุด

- ☐ 1. ทำให้นักเรียนเรียนเก่งขึ้น
2. ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
3. ทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่ถูกต้อง
4. ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

2. ผู้ที่ควรใช้สื่อการเรียนมากที่สุดคือใคร

- ☐ 1. ครู
2. นักเรียน
3. ครูและนักเรียนใช้เท่า ๆ กัน
4. เป็นเรื่องที่ไม้อาจสรุปได้

3. การสอนของครูตามบทบาทใหม่ ยึดอะไรเป็นหลัก

- ☐ 1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. คำราเรียน
4. หลักสูตร

4. วิธีสอนใดที่เอื้อต่อการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มากที่สุด

1. วิธีแก้ปัญหา
2. วิธีบรรยาย
3. วิธีสาธิต
4. การศึกษานอกสถานที่

5. การประเมินผลทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายอย่างไร

1. เพื่อแยกกลุ่มผู้ถูกประเมิน
2. เพื่อตรวจสอบความสามารถของผู้สอน
3. เพื่อปรับปรุงระบบการเรียนการสอน
4. เพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดำเนินมาช่วงเวลาหนึ่ง

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม
การสอนของครู เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 รายละเอียดบางประการของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ
วุฒิการศึกษา
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการเตรียมการสอน
- ตอนที่ 3 พฤติกรรมการสอนของครูในด้านวิธีสอนที่ครูใช้
- ตอนที่ 4 พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
- ตอนที่ 5 พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศ
ในห้องเรียน
- ตอนที่ 6 พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการวัดผลและการประเมินผล

ตัวอย่างแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในรูป ☐ หน้าคำหรือข้อความที่ตรงกับรายละเอียดของท่าน

วุฒิการศึกษา☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี☐ ปริญญาตรีขึ้นไปอายุ☐ ต่ำกว่า 30 ปี☐ 30 ปี ขึ้นไปตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูคำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าท่านได้ปฏิบัติเกี่ยวกับ การเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้

การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผล

และการประเมินผลในชั้นและวิชาที่ท่านทำการสอนอยู่ในขณะนี้ มากน้อยเพียงใด

เมื่อท่านพิจารณาว่าอยู่ในระดับใดแล้ว ให้เขียน ✓ แสดงระดับการปฏิบัติของ

ท่านลงในช่องทางขวามือตามลำดับ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	<u>การเตรียมการสอน</u>					
1.	ศึกษาสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเอกสารหลักสูตร					
2.	เตรียมการสอนโดยยึดแผนการสอนเป็นหลัก					
3.	กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ยึดหยุ่นได้					
4.	ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น					
5.	จัดเตรียมสื่อการสอนให้ครบตามที่กำหนดในแผนการสอน					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	<u>วิธีสอนที่ครูใช้</u>					
1.	นำเข้าสู่บทเรียนได้สัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการสอน					
2.	บอกความมุ่งหมายของบทเรียนและพฤติกรรมที่เด็กต้องแสดงออกเมื่อเริ่มต้นบทเรียน					
3.	ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา					
4.	เอาประสบการณ์หลาย ๆ วิชามาสอนให้สัมพันธ์กัน					
5.	ใช้กระบวนการกลุ่มสอดคล้องแทรกในการสอน					
	<u>การใช้สื่อการสอน</u>					
1.	วางแผนการใช้สื่อการสอนไว้ล่วงหน้า					
2.	ใช้สื่อการสอนตามที่จัดเตรียมไว้					
3.	ใช้สื่อการสอนที่หาได้ในท้องถิ่น					
4.	ใช้ของจริงประกอบการสอน					
5.	ใช้แผนภูมิ ภาพ หรือหุ่นจำลองประกอบการสอน					

ข้อ	พฤติกรรมการสอน	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	<u>การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน</u>					
1.	อยู่กับนักเรียนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอารมณ์เย็น					
2.	ให้นักเรียนเคลื่อนย้ายในห้องเรียนได้ตามความจำเป็นของแต่ละวิชา					
3.	จัดมุมอุปกรณ์ มุมหนังสือและมุมต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน					
4.	ตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน					
5.	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางระเบียบต่าง ๆ ของชั้นเรียน					
	<u>การวัดผลและการประเมินผล</u>					
1.	ตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนสอน					
2.	ประเมินผลการเรียนโดยยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม					
3.	ศึกษาวิธีการวัดและการประเมินผลการเรียน ตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ตามหลักสูตร ก่อนทำการสอน					
4.	วัดผลโดยการซักถามเมื่อจบการสอนแต่ละตอน					
5.	ให้นักเรียนสอบข้อเขียนเมื่อจบบทเรียนแล้ว					

เกณฑ์การให้คะแนน

มากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน
มาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน

วิธีการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาจากแบบบันทึกการดูโรงเรียน ซึ่งใช้ในการติดตามผลโรงเรียนทดลองของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ 2525 : 208 - 210)
3. ศึกษาจากแบบสอบถามการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของ ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ (ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ 2526 : 151 - 152)
4. รวบรวมลักษณะพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมจากข้อ 1 - 3 สร้างเป็นแบบสอบถามขึ้นให้ครบตามจำนวนด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้านจำนวน 64 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดน้ำหนักสมมุติ (Arbitrary Weighting) จากน้ำหนัก 1 - 5 หน่วย ๆ ละ 1 คะแนน
5. นำแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่สร้างขึ้นไปขอคำแนะนำจากประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรของผู้วิจัยเพื่อตรวจแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามนี้ไปให้ผู้มีประสบการณ์ทางการสอนระดับประถมศึกษาพิจารณาว่าแบบสอบถามนี้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดหรือไม่ ข้อคำถามใดที่คลุมเครือบ้าง และได้นำมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ จนได้จำนวนข้อพฤติกรรมการสอนของแบบสอบถาม ดังนี้

พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนจำนวน	10	ข้อ
พฤติกรรมการสอนด้านวิธีสอนที่ครูใช้จำนวน	19	ข้อ
พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนจำนวน	11	ข้อ
พฤติกรรมการสอนด้านควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนจำนวน	10	ข้อ
พฤติกรรมการสอนด้านการวัดผลและการประเมินผลจำนวน	14	ข้อ

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปหาความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาประเมินพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนที่ตนเองบริหารงานอยู่จำนวน 14 คน และให้ครูผู้สอนที่ได้รับการประเมินพฤติกรรมการสอนทั้ง 14 คน ได้ประเมินพฤติกรรมการสอนของตนเอง ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำผลการประเมินของผู้บริหารโรงเรียนและของครูผู้สอนมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.9244 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงตามสภาพสูง

2. หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9199 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

2. ขอนหนังสือนำตัวจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทำหน้าที่เฝ้าสังเกตแบบสอบถามและขอความร่วมมือให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปรวมทั้งสิ้น 335 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 333 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.81 ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 331 ฉบับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. นำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

ตอบถูก	เท่ากับ	4	คะแนน
ตอบผิด	เท่ากับ	0	คะแนน

รวมคะแนนแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรแล้วหาค่าเฉลี่ย ซึ่งจากการทดสอบครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11 คะแนน และจัดแบ่งผู้ตอบแบบทดสอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย และกลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย

3. นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้ว มาจัดแยกเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

3.1 แยกตามวุฒิการศึกษา 2 ระดับ

3.1.1 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 174 คน

3.1.2 วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 157 คน

3.2 แยกตามอายุ 2 กลุ่ม

3.2.1 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 130 คน

3.2.2 อายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 201 คน

3.3 แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร 2 กลุ่ม

3.3.1 กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

จำนวน 159 คน

3.3.2 กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูงกว่าหรือเท่ากับ

คะแนนเฉลี่ย จำนวน 172 คน

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

5. ประเมินพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้เกณฑ์ประเมิน
ค่าความคิดเห็น (Opinionnaire) ของเบสท์ (Best. 1977 : 169 - 175)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์	การแปลผล
3.68 - 5.00	สูง	มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์สูง
2.34 - 3.67	ปานกลาง	มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
1.00 - 2.33	ต่ำ	มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N} \quad (\text{Ferguson. } 1971 : 45)$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

1.2 ค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร

$$S^2 = \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson. } 1971 : 62)$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน คนในกลุ่ม

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson. } 1971 : 62)$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) สูตรที่ใช้คือ (ล้วน สายยศ 2523 : 171)

สูตร

$$\alpha = \frac{N}{N - 1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

N แทน จำนวนข้อของเครื่องมือทั้งฉบับ

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2.2 ทดสอบความตรงตามสภาพ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของ เพียร์สัน โพรดัก โมเมนต์ (Pearson Product Moment)

สูตร

$$r_{xy} = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2] [N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด x

$\sum y$ แทน ผลรวมของคะแนนชุด y

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนน x แต่ละคนยกกำลังสอง

$\sum y^2$ แทน ผลรวมของคะแนน y แต่ละคนยกกำลังสอง

$\sum xy$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนน x กับคะแนน y แต่ละคู่

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

3. การทดสอบความแตกต่าง

ใช้ t - test ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยในการแสดงพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ เป็นการทดสอบสมมุติฐาน

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad (\text{Ferguson. 1971 : 152})$$

(df = n₁ + n₂ - 2)

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- N แทน จำนวนครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- S^2 . แทน ความแปรปรวน
- SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ใน t - distribution
- df แทน degree of freedom

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล
2. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามวุฒิการศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล
3. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามอายุในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล

4. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์ การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามวุฒิการศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามอายุในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล

7. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้ อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการ ประเมินผล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้าง บรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล มีรายละเอียดที่ทำการวิเคราะห์ ดังตาราง 2 - 7

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกเป็นรายด้าน
ทั้ง 5 ด้าน

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD
ด้านการเตรียมการสอน	331	3.395	0.556
ด้านวิธีสอนที่ครูใช้	331	3.622	0.484
ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน	331	3.135	0.542
ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	331	3.815	0.522
ด้านการวัดผลและการประเมินผล	331	3.768	0.504
ค่าเฉลี่ยรวม	331	3.547	0.456

จากตาราง 2 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.547 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีพฤติกรรมสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูง คือมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.768 - 3.815 ส่วนพฤติกรรมสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.135 - 3.622 เรียงลำดับ พฤติกรรมสอนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน เป็นลำดับสุดท้าย

ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกเป็นรายข้อของแต่ละด้าน ทั้งรายละเอียดตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเตรียมการสอน แยกเป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
<u>การเตรียมการสอน</u>			
1	ศึกษาวาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเอกสารหลักสูตร	3.429	0.761
2	เตรียมการสอนโดยยึดแผนการสอนเป็นหลัก	3.779	0.854
3	กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ยืดหยุ่นได้	3.770	0.772
4	ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3.707	0.854
5	จัดเตรียมสื่อการสอนได้ครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	2.979	0.833
6	ทำบันทึกการสอนล่วงหน้าสม่ำเสมอ	3.369	1.205
7	กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนงานวิชาการของโรงเรียน	3.441	0.785
8	เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนในการเรียนการสอน	3.218	0.976
9	ทำคู่มือประกอบการสอนและสร้างแบบฝึกหัดเสริมทักษะ	2.704	0.945
10	เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนสม่ำเสมอ	3.559	0.750
ค่าเฉลี่ยรวม		3.395	0.556

จากตาราง 3 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเตรียมการสอน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ข้อพฤติกรรมการสอนที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่

1. เตรียมการสอนโดยยึดแผนการสอนเป็นหลัก
2. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ยืดหยุ่นได้
3. ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

ข้อพฤติกรรมการสอนนอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านวิธีสอนที่ครูใช้
แยกเป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
<u>วิธีสอนที่ครูใช้</u>			
1	นำเข้าสู่บทเรียนได้สัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการสอน	3.550	0.813
2	บอกความมุ่งหมายของบทเรียนและพฤติกรรมที่เด็ก ต้องแสดงออกเมื่อเริ่มต้นบทเรียน	3.275	0.794
3	ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา	3.743	0.773
4	เอาประสบการณ์หลาย ๆ วิชามาสอนให้สัมพันธ์กัน	3.689	0.728
5	ใช้กระบวนการกลุ่มสอดแทรกในการสอน	3.556	0.786
6	สอนเน้นความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อม	3.970	0.726
7	ฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง	4.066	0.744
8	สอนโดยการชี้แนะให้นักเรียนคิด ค้น ปฏิบัติเอง	3.713	0.805
9	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรม	3.571	0.837
10	เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนหรือวิธีการเรียน	3.350	0.793
11	เน้นให้นักเรียนได้รู้เนื้อหาวิชาที่ต้องเรียน	3.710	0.790
12	สอดแทรกการอบรมและตักเตือนในเรื่องความประพฤติ	4.124	0.718
13	ช่วยเหลือชี้แนวทางให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย ประสบความสำเร็จ	3.921	0.738
14	สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเรียนช้า	3.266	0.902
15	แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถและความถนัด	3.332	0.869
16	มอบหมายกิจกรรมทั้งงานหนังสือและงานที่นักเรียนต้อง ลงมือปฏิบัติ	3.444	0.770

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
17	สอนทักษะทางภาษาทั้ง 4 อย่างในการสอนทุกกลุ่มวิชา	3.568	0.789
18	มอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่าง	3.462	0.846
19	ใช้วิธีนั้นหนากการเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน	3.502	0.768
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.622	0.484

จากตาราง 4 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านวิธีสอนที่ครูใช้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ข้อพฤติกรรมการสอนที่อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่

1. สอดแทรกการอบรมและตักเตือนในเรื่องความประพฤติแก่นักเรียน
2. ฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง
3. สอนเน้นความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อม
4. ช่วยเหลือชี้แนวทางให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ
5. ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา
6. สอนโดยการชี้แนะให้นักเรียนคิดค้นปฏิบัติเอง
7. เน้นให้นักเรียนได้รู้เนื้อหาวิชาที่ต้องเรียน
8. เอกประสบการณ์หลาย ๆ วิชามาสอนให้สัมพันธ์กัน

ข้อพฤติกรรมการสอนนอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการใช้อุปกรณ์การสอน แยกเป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	X̄	SD
<u>การใช้อุปกรณ์การสอน</u>			
1	วางแผนการใช้สื่อการสอนไว้ล่วงหน้า	3.202	0.800
2	ใช้สื่อการสอนตามที่จัดเตรียมไว้	3.453	0.775
3	ใช้สื่อการสอนที่หาได้ในท้องถิ่น	3.580	0.875
4	ใช้ของจริงประกอบการสอน	3.218	0.915
5	ใช้แผนภูมิ ภาพ หรือหุ่นจำลองประกอบการสอน	3.314	0.927
6	ใช้บุคลากรในท้องถิ่นเป็นวิทยากร	2.130	1.008
7	พานักเรียนออกไปศึกษาของจริงนอกห้องเรียน	2.798	0.914
8	ครูผลิตอุปกรณ์การสอนเอง	3.030	0.894
9	ให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป	2.761	1.082
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเก็บรักษาสื่อการสอน	3.205	1.000
11	ใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์	3.792	0.825
ค่าเฉลี่ยรวม		3.135	0.542

จากตาราง 5 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการใช้อุปกรณ์การสอน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า พฤติกรรมการสอนที่อยู่ในเกณฑ์สูง คือใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ และที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือใช้บุคลากรในท้องถิ่นเป็นวิทยากร ส่วนข้อพฤติกรรมสอนนอกนั้นอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการควบคุม
ชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน แยกเป็นรายข้อ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
	<u>การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน</u>		
1	อยู่กับนักเรียนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอารมณ์เย็น	3.813	0.795
2	ให้นักเรียนเคลื่อนย้ายในห้องเรียนได้ตามความจำเป็นของแต่ละวิชา	3.755	0.826
3	จัดมุมอุปกรณ์ มุมหนังสือและมุมต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	3.477	0.948
4	ตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน	3.586	0.885
5	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางระเบียบต่าง ๆ ของชั้นเรียน	3.583	0.791
6	สอบถามความทุกข์สุขของนักเรียนจากตัวนักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดเสมอ	3.683	0.842
7	ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน	4.100	0.700
8	จัดสภาพห้องเรียนให้ยืดหยุ่นตามกิจกรรม	3.858	0.747
9	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและดูแลรักษาห้องเรียน	4.184	0.746
10	รักษาห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ	4.109	0.735
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.815	0.522

จากตาราง 6 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ปรากฏว่า ที่อยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่

1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและดูแลรักษาห้องเรียน
 2. รักษาห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ
 3. ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน
 4. จัดสภาพห้องเรียนให้ยืดหยุ่นตามกิจกรรม
 5. อยู่กับนักเรียนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอารมณ์เย็น
 6. ให้นักเรียนเคลื่อนย้ายในห้องเรียนได้ตามความจำเป็นของแต่ละวิชา
 7. สอบถามความทุกข์สุขของนักเรียนจากตัวนักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดเสมอ
- ส่วนข้อพฤติกรรมการสอนนอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานพฤติกรรมกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการวัดผลและการประเมินผล แยกเป็นรายชื่อ

ข้อ	พฤติกรรมกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
	<u>การวัดผลและการประเมินผล</u>		
1	ตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนสอน	3.432	0.862
2	ประเมินผลการเรียนโดยมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	3.734	0.784
3	ศึกษาวิธีการวัดผลและการประเมินผลการเรียนตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ตามหลักสูตรก่อนทำการสอน	3.520	0.829
4	วัดผลโดยการซักถามเมื่อจบการสอนแต่ละตอน	3.764	0.819
5	ให้นักเรียนสอบข้อเขียนเมื่อจบบทเรียนแล้ว	3.628	0.844
6	ตรวจผลงานที่นักเรียนทำเสร็จแล้วทุกครั้ง	4.057	0.755
7	ประเมินผลการเรียนเมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้และแจ้งผลให้นักเรียนทราบ	3.801	0.788

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	$\bar{X}$	SD
8	วัดผลด้านลักษณะนิสัยโดยเน้นการปฏิบัติจริง	3.758	0.788
9	ประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนจากวิธีการทำงาน และผลงานที่ปฏิบัติ	3.906	0.718
10	ประเมินผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยเน้น การคิดแก้ปัญหาและการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	3.822	0.740
11	ซักถามนักเรียนเป็นระยะ ๆ ในขณะที่ทำการสอน	3.882	0.731
12	ประเมินผลย่อยเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลไปปรับปรุง การเรียนการสอน	3.568	0.785
13	ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียนที่มอบ หมายให้ทำ	3.909	0.737
14	ประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินผล	3.976	0.762
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.768	0.504

จากตาราง 7 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านการวัดผลและการประเมินผล เมื่อเทียบกับเกณฑ์ปรากฏว่า ข้อพฤติกรรมการสอนส่วนมากอยู่ในเกณฑ์สูง มีข้อพฤติกรรมการสอนที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ

1. ให้นักเรียนสอบข้อเขียนเมื่อจบบทเรียนแล้ว
2. ประเมินผลย่อยเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน
3. ศึกษาวิธีการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ตลอดจนการใช้แบบฟอร์ม

ต่าง ๆ ตามหลักสูตรก่อนทำการสอน

4. ตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนสอน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตาม
 วิชาการศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุม
 ชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียดที่ทำการ
 วิเคราะห์ดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน แยกตาม
 วิชาการศึกษา

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	
	ต่ำกว่าปริญญตรี n = 174	ปริญญตรีขึ้นไป n = 157
ด้านการเตรียมการสอน	3.3770	3.4159
ด้านวิธีสอนที่ครูใช้	3.6234	3.6198
ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน	3.1583	3.1089
ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	3.8213	3.8076
ด้านการวัดผลและการประเมินผล	3.7525	3.7862
ค่าเฉลี่ยรวม	3.5465	3.5477

จากตาราง 8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตาม
 วิชาการศึกษา ต่ำกว่าปริญญตรีและปริญญตรีขึ้นไป เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวม
 ของทั้งสองกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ มีค่าเฉลี่ย 3.5465 และ 3.5477 และเมื่อพิจารณา
 เป็นรายด้านของแต่ละกลุ่มปรากฏว่า ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและ
 ด้านการวัดผลและการประเมินผลของทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงคือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง
 3.7525 - 3.8213 และด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้
 อุปกรณ์การสอนของทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.1089 -

3.6234 โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของกลุ่มต่ำกว่าปริญญตรี สูงกว่าทุกด้านและทุกกลุ่ม และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของกลุ่มปริญญตรีขึ้นไป ต่ำกว่าทุกด้านและทุกกลุ่ม

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญตรี และปริญญตรีขึ้นไป เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญตรีขึ้นไป เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามอายุ ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียดที่ทำการวิเคราะห์ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน แยกตาม
อายุ

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	
	ต่ำกว่า 30 ปี n = 130	30 ปี ขึ้นไป n = 201
ด้านการเตรียมการสอน	3.3608	3.4179
ด้านวิธีสอนที่ครูใช้	3.5996	3.6360
ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน	3.1273	3.1398
ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	3.8431	3.7965
ด้านการวัดผลและการประเมินผล	3.7835	3.7587
ค่าเฉลี่ยรวม	3.5428	3.5498

จากตาราง 9 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามอายุ ต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป เมื่อเทียบกับเกณฑ์พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของทั้งสองกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ มีค่าเฉลี่ย 3.5428 และ 3.5498 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่า ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผลของทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.7587 - 3.8431 โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของกลุ่ม ต่ำกว่า 30 ปี สูงกว่าทุกด้านและทุกกลุ่ม และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของกลุ่ม ต่ำกว่า 30 ปี ต่ำกว่าทุกด้านและทุกกลุ่ม

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียดที่ทำการวิเคราะห์ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียน ประถมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	
	กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย n = 159	กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับ คะแนนเฉลี่ย n = 172
ด้านการเตรียมการสอน	3.4377	3.3564
ด้านวิธีสอนที่ครูใช้	3.6534	3.5924
ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน	3.2110	3.0645
ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศใน ห้องเรียน	3.8088	3.8203
ด้านการวัดผลและการประเมินผล	3.7538	3.7820
ค่าเฉลี่ยรวม	3.5730	3.5231

จากตาราง 10 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เมื่อเทียบกับเกณฑ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของทั้งสองกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ มีค่าเฉลี่ย 3.5730 และ 3.5231 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแต่ละกลุ่มปรากฏว่า ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและ

ประเมิณผลของทุกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงคือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.7538 - 3.8203 โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ของกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง สูงกว่าทุกด้านและทุกกลุ่ม และค่าเฉลี่ยของพฤติกรรม การสอน ด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง ต่ำกว่าทุกด้าน และทุกกลุ่ม

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรทั้งกลุ่ม ต่ำและกลุ่มสูง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้าง บรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการ เตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยก ตาม วุฒิการศึกษา ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียด ที่ทำการวิเคราะห์ดังตาราง 11

ตาราง 11 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 5 ด้าน แยกตามวุฒิการศึกษา

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านการเตรียมการสอน</u>				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	174	3.3770	0.610	-0.63
ปริญญาตรีขึ้นไป	157	3.4159	0.492	
<u>ด้านวิธีสอนที่ครูใช้</u>				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	174	3.6234	0.525	0.07
ปริญญาตรีขึ้นไป	157	3.6198	0.435	

ตาราง 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน</u>				
ต่ำกว่าปริญญตรี	174	3.1583	0.564	8.83
ปริญญตรีขึ้นไป	157	3.1089	0.518	
<u>ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศใน</u>				
<u>ห้องเรียน</u>				
ต่ำกว่าปริญญตรี	174	3.8213	0.542	0.24
ปริญญตรีขึ้นไป	157	3.8076	0.500	
<u>ด้านการวัดผลและการประเมินผล</u>				
ต่ำกว่าปริญญตรี	174	3.7525	0.519	-0.61
ปริญญตรีขึ้นไป	157	3.7862	0.488	

จากตาราง 11 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญตรี และปริญญตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผล และการประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตาม อายุ ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้น และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียดที่ทำการวิเคราะห์ดังตาราง 12

ตาราง 12 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ทั้ง 5 ด้าน แยกตามอายุ

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านการเตรียมการสอน</u>				
ต่ำกว่า 30 ปี	130	3.3608	0.488	-0.91
30 ปี ขึ้นไป	201	3.4179	0.596	
<u>ด้านวิธีสอนที่ครูใช้</u>				
ต่ำกว่า 30 ปี	130	3.5996	0.432	-0.67
30 ปี ขึ้นไป	201	3.6360	0.515	
<u>ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน</u>				
ต่ำกว่า 30 ปี	130	3.1273	0.493	-0.20
30 ปี ขึ้นไป	201	3.1398	0.573	
<u>ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน</u>				
ต่ำกว่า 30 ปี	130	3.8431	0.740	0.79
30 ปี ขึ้นไป	201	3.7965	0.553	

ตาราง 12 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านการวัดผลและการประเมินผล</u>				
ต่ำกว่า 30 ปี	130	3.7835	0.481	0.44
30 ปี ขึ้นไป	201	3.7587	0.519	

จากตาราง 12 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการใช้ อุปกรณ์การสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตาม ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้ อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล รายละเอียดที่ทำการวิเคราะห์ดังตาราง 13

ตาราง 13 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน แยกตาม ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านการเตรียมการสอน</u>				
กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย	159	3.4377	0.560	1.33
กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย	172	3.3564	0.551	

ตาราง 13 (ต่อ)

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
<u>ด้านวิธีสอนที่ครูใช้</u>				
กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย	159	3.6534	0.491	1.15
กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย	172	3.5924	0.477	
<u>ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน</u>				
กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย	159	3.2110	0.540	2.47*
กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย	172	3.0645	0.536	
<u>ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน</u>				
<u>ห้องเรียน</u>				
กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย	159	3.8088	0.518	-0.20
กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย	172	3.8203	0.527	
<u>ด้านการวัดผลและการประเมินผล</u>				
กลุ่มต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย	159	3.7538	0.523	-0.51
กลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย	172	3.7820	0.487	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ
กับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้
อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ มีพฤติกรรมการสอนด้านดังกล่าวมากกว่าครูโรงเรียนประถม-
ศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอน
ที่ครูใช้ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการ
ประเมินผล ทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่จำแนกตามวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทจาก 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวนครูโรงเรียนประถมศึกษา 335 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 64 ข้อ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของ เพียร์สัน โพรดัก โมเมนต์ (Pearson Product Moment) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.9244 และผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9199

ตอนที่ 3 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของ ศักดิ์สิทธิ์ ชัยติยาสุวรรณ เพื่อใช้แบ่งตัวแปรต้นออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย และกลุ่มที่ได้คะแนนความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย ซึ่งคะแนนเฉลี่ยครั้งนี้ให้เท่ากับ 11 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 335 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 333 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.81

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการดังนี้ คือ

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความแปรปรวน (S^2) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. ใช้เกณฑ์ประเมินค่าความคิดเห็นของเบสต์ (Best. 1977 : 169 - 175) ประเมิน พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรว่าอยู่ในเกณฑ์สูง ปานกลาง หรือ ต่ำ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้ $t - test$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน ปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผลสูงกว่าด้านอื่น ๆ พฤติกรรมการสอนทั้ง 5 ด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ

ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล
ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน เมื่อแยกตามวุฒิ
การศึกษา 2 ระดับ ปรากฏผลดังนี้

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
และปริญญาตรีขึ้นไป พบว่า โดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมี
พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนสูงกว่าด้านอื่น ๆ
รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียม
การสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน เป็นลำดับสุดท้าย

3. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน แยกตามอายุ
2 กลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุ
30 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวม พบว่า มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีพฤติกรรม
การสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนสูงกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมา
ได้แก่ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน
และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นลำดับสุดท้าย

4. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน แยกตามความรู้
เกี่ยวกับหลักสูตร 2 กลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง
และกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ โดยส่วนรวม พบว่า มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์
ปานกลาง โดยมีพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนสูง
กว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้
ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นลำดับสุดท้าย

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู โรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกตามวุฒิการศึกษา 2 ระดับ ปรากฏผล ดังนี้

ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีกับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและด้านการวัดผลและการประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแยกตามอายุ 2 กลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี กับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา แยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร 2 กลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ กับครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนมากกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง ส่วนด้านอื่น ๆ นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลางและเป็นพฤติกรรมการสอนอยู่ในลำดับรองสุดท้ายจากด้านการใช้อุปกรณ์ การสอน การที่ครูโรงเรียนประถมศึกษามีพฤติกรรมการสอนด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางถือว่าเป็นข้อค้นพบที่ต้องให้ความสนใจ เพราะโดยหลักการแล้วการเตรียมการสอนเป็นพฤติกรรมการสอนที่ครูควรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 54) พบว่า มีหลักฐานการวิจัยหลายเรื่องซึ่งแสดงว่า นิสิต นักศึกษา ผู้บริหาร และตัวครูเอง ถือว่า การเตรียมการสอนเป็นหน้าที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงว่าตัวครูจะต้องมีพฤติกรรมด้านการเตรียม การสอนอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อผลปรากฏเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจถึงสาเหตุอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเตรียม การสอน โดยแยกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช 2518 : 61 - 63) ที่พบว่า ครูที่มี เพศ วุฒิ และจำนวนปีที่ทำการสอน ระดับชั้นที่สอน และสังกัดโรงเรียนที่ ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนของครูโรงเรียนประถม ศึกษา โดยแยกตามอายุ ปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอน ด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนของครูโรงเรียน ประถมศึกษา โดยแยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่า ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

การที่พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ เช่นนี้ อาจเป็นผลมาจากโครงการฝึกอบรมครูตามหลักสูตรใหม่ที่ได้จัดให้มีขึ้นในหลาย ๆ รูปแบบอย่างต่อเนื่องตลอดมาในช่วงที่มีการนำหลักสูตรใหม่มาใช้ส่งผลต่อการยกระดับทัศนคติ ของครูที่มีต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ได้เท่าเทียมกันทุกเพศ วัย และคุณวุฒิ ส่วนการที่ครู

โรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ นั้น อาจเป็นไปได้สามกรณี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524 : 148 - 149) คือ ครูมีรายได้น้อยเพียงพอกับภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงต้องดิ้นรนขวนขวายหารายได้พิเศษทำให้ครูเอาใจใส่ในการสอนตามหน้าที่น้อยลง และไม่มีเวลาเตรียมการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อวาลอส และแฮดแดต (Avalos and Haddad.

อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 38) ที่พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม (SES) ของครูกับการปฏิบัติงาน

กรณีที่สองอาจเป็นไปได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับต่ำ จึงขาดความตั้งใจและเอาใจใส่ทำงานในหน้าที่น้อยลง จากการวิจัยของวีระชาติ แก้วไสย (วีระชาติ แก้วไสย 2518 : 38, 62) ซึ่งพบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด เชียงราย มีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ร้อยละ 83.66 อีกร้อยละ 16.34 มีความรู้สึกไม่พึงพอใจนับว่าเป็นจำนวนที่สูงซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 39) สรุปผลจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยว่า การปฏิบัติงานและขวัญในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และขณะนั้นขวัญของครูอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะยกระดับคุณภาพของการศึกษาให้ได้สัมฤทธิ์ผลหรือคุณภาพสูงเกินกว่าขวัญของครูได้ สำหรับกรณีที่สาม อาจเป็นเพราะลักษณะส่วนตัวของครูแต่ละคน ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การมองเห็นความสำคัญและคุณค่าของการสอนก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 34) ได้สรุปว่า ทั้งความรู้ความสามารถ และเจตคติของครูอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านวิธีสอนที่ครูใช้

พฤติกรรมการสอนด้านวิธีสอนที่ครูใช้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ย่อมหมายถึงว่า วิธีสอนที่ครูใช้ไม่สามารถตอบสนองความมุ่งหมายของหลักสูตรได้เด่นชัดนัก/ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2524 : 28 - 30) ที่วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่มีการแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกับครูที่ใช้หลักสูตรเก่าโดยมีพฤติกรรมการสอนของครูเป็นไปในลักษณะของการพูดเพื่อบรรยายและสอนเน้นเนื้อหาวิชา ครูมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2524 : 48 - 49) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่ และหลักสูตรเก่ายังมีลักษณะเช่นเดียวกัน แสดงว่าครูยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของหลักสูตรที่นำมาใช้อย่างเด่นชัด ที่เป็นเช่นนั้นสืบเนื่องมาจากความเคยชินกับประสบการณ์เดิม มักเน้นเนื้อหาวิชาและภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ (ศูนย์พัฒนาหลักสูตร 2523 : 1 - 3)

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาด้านวิธีสอนที่ครูใช้ โดยแยกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2518 : 248) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิกครูและประสบการณ์การสอนแตกต่างกันไม่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าครูที่มีวุฒิและประสบการณ์การสอนแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนที่ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาติ เทศแยม (สมชาติ เทศแยม 2522 : 43 - 46) ที่พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา และวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านทักษะทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกตามอายุ ปรากฏว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านวิธีสอนที่ครูใช้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่า ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านวิธีสอนที่ครูใช้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัสเซอร์ (Nasser. 1983 : 374 - A) ที่พบว่า แบบแผนการสอนของผู้สอน เป็นผลมาจากแบบแผนการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เหตุที่พฤติกรรมการสอนด้านวิธีสอนที่ครูใช้ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เหตุผลที่กล่าวอ้างถึง น่าจะเป็นผลมาจากโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ในหลาย ๆ โครงการที่ผ่านมาส่งผลให้มีการยกระดับความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะของครูโรงเรียนประถมศึกษาทุกเขต วิทยาลัย และคุณวุฒิได้ทำเทียมกันในการสอนตามแนวทางที่หลักสูตรใหม่ได้วางไว้ ซึ่งเป็นเหตุผลเดิมที่กล่าวอ้างมาแล้ว

✓ 3. ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและเป็นพฤติกรรมการสอนอยู่ในลำดับสุดท้ายของพฤติกรรมการสอนทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของกรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2523 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูมีความสามารถระดับปานกลางค่อนข้างต่ำในด้านการใช้อุปกรณ์การสอน อาจเป็นเพราะกรมมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนมากกว่ากระบวนการเรียนหรือวิธีการเรียนจึงใช้วิธีการพูดบรรยายแทนการใช้อุปกรณ์การสอนตามที่มีเสนอแนะไว้ในแผนการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2524 : 28 - 30) ที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ใช้หลักสูตรใหม่เป็นไปในลักษณะของการพูดเพื่อบรรยายและสอนเน้นเนื้อหาวิชา โดยครูมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่

เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยแยกตามวุฒิการศึกษา ปรากฏว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกุลวดี เรื่องเศษ (กุลวดี เรื่องเศษ 2518 : 61 - 63) และ สมชาติ เทศแถม (สมชาติ เทศแถม 2522 : 43 - 46) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน

๕๕

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูด้านการใช้อุปกรณ์การสอนโดยแยกตามอายุ ปรากฏว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนโดยแยกตามความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ปรากฏว่า ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ โดยครูในกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนน้อยกว่าครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ แสดงว่าครูในกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีการใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนน้อยกว่าครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำ ซึ่งหมายความว่า ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรไม่เป็นตัวแปรที่ส่งอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ซึ่งในที่นี้สามารถตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่า การใช้หรือไม่ใช้อุปกรณ์การสอนน่าจะขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาส่วนตัวของครูแต่ละบุคคล และสภาพการสนับสนุน ความพร้อมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนในโรงเรียนต่าง ๆ มากกว่า ซึ่งโดยทั่วไปแล้วปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะพบอยู่โดยทั่วไป จากรายงานผลการวิจัยของ กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช 2518 : 61 - 63) พบว่า การที่ครูจะใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเพียงพอของอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การสอนอยู่ในสภาพที่ครูสามารถหยิบใช้ได้อย่างสะดวกสบาย และขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนตัวของแต่ละบุคคล การที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาและอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนต่ำนั้นอาจเป็นไปได้สองกรณีคือกรณีแรกอาจเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนในโรงเรียนต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 27) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูว่า นอกจากจะถูกจำกัดโดยความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อการสอนแล้วยังถูกจำกัดด้วยความขาดแคลนของเทคโนโลยีอีกด้วย และจากผลการวิจัยปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดของ สนิท เจริญสุสิทธิ์

(สนธิ เหว้าสุสิทธิ์ 2527 : 19) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในระดับมาก คือ ไม่สามารถแสวงหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยได้ครบถ้วน ขาดการสนับสนุนในการผลิตและการใช้สื่อการสอนจากหน่วยเหนือ ขาดครูที่มีฝีมือในการจัดทำสื่อและใช้สื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรา อิงคนินันท์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 33) ที่ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากคือขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ขาดแคลนงบประมาณด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอน สื่อการสอนมีน้อยไปในโรงเรียน และจากการศึกษาของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2523 : บทคัดย่อ) พบว่า ในสภาพที่โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ นี้ การเรียนการสอนส่วนใหญ่ย่อมใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นหลัก ส่วนอีกกรณีหนึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการที่ครูจะใช้หรือไม่ใช้อุปกรณ์การสอนประกอบการสอนนั้นอาจขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนตัวของครูแต่ละคน ครูบางคนอาจยังคงมีพฤติกรรมการสอนที่ไม่พึงประสงค์อยู่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช 2524 : 149) คือ ขาดความรักความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ไม่มีวิญญานของความเป็นครูหรือมีเจตนาที่ไม่ดีต่อวิชาชีพครู นอกจากนั้นยังมีประเด็นที่น่าสนใจเกิดจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านการเตรียมการสอนมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แสดงว่าครูมีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านนี้น้อยกว่าพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลวดี เรืองเดช (กุลวดี เรืองเดช 2518 : 61 - 63) ที่พบว่า ครูที่มีการเตรียมการสอนมากจะมีการใช้อุปกรณ์การสอนมากด้วย

✓ 4. ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงและสูงกว่าด้านอื่น ๆ แสดงว่าครูโรงเรียนประถมศึกษามีการควบคุมชั้นในลักษณะที่ให้นักเรียนมีโอกาสควบคุมดูแลตนเองไม่เคร่งครัดระเบียบวินัยในห้องเรียนมากนัก และมีการสร้างบรรยากาศทางด้านจิตภาพคือให้ความรักความอบอุ่นและเป็นกันเองกับนักเรียนมาก และมีการสร้างบรรยากาศด้านกายภาพคือตกแต่ง

ห้องเรียนให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ
กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2524 : 48 - 49) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียน
การสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่พบว่า
บรรยากาศในห้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี สนุกสนานมีชีวิตชีวา และนักเรียนทำงานด้วยความ
เต็มใจและสงบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นบรรยากาศที่สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร
ใหม่ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2519 :
22) ที่พบว่า ครูมักจะควบคุมดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดมากกว่าที่จะให้นักเรียนควบคุมดูแล
ตนเอง และผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2519 : 105) ที่พบว่า
ครูควบคุมความประพฤติของนักเรียนโดยอาศัยอำนาจของครูด้วยการดูและการควบคุมดูแลมาก
ที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผลจากการที่ได้เปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.
2521 แล้ว ครูโรงเรียนประถมศึกษาทุกคนได้เข้ารับการอบรมวิธีการจัดการเรียนการสอน
ตามหลักสูตรใหม่ ทำให้เข้าใจบทบาทของครูในหลักสูตรใหม่ได้ดีขึ้น และพยายามปรับแก้
พฤติกรรมการสอนของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรใหม่ได้มากขึ้น

การที่ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้าง
บรรยากาศในห้องเรียนอยู่ในเกณฑ์สูงและสูงกว่าด้านอื่น ๆ นั้น อาจสืบเนื่องมาจากผลของ
การจัดให้มีโครงการประกวดห้องเรียนตัวอย่าง ครูดีเด่น ผู้บริหารดีเด่น และโรงเรียนดีเด่น
ซึ่งสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยนาท ได้จัดให้มีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดแรงจูงใจ
แก่ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความกระตือรือร้นในการปรับปรุงและตกแต่งห้องเรียน และจัด
สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมากขึ้น อีกกรณีหนึ่งอาจเป็นเพราะการบริหารด้านการเงินและ
พัสดุได้กระจายอำนาจไปสู่โรงเรียนมากขึ้นทำให้มีวัสดุและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ตกแต่งห้อง
เรียนเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนได้มากขึ้น

กรณีที่พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของ
ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันที่พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับครูที่มีวุฒิปริญญาตรี
ขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น อาจเป็นเพราะ

ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปได้รับการคาดหวังและไว้วางใจจากผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการบริหารการประถมศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานด้านการเรียนการสอนทั้งภายในโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับสูงขึ้นไป ซึ่งมีปริมาณงานที่ต้องทำเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่ต้องทำประจำอยู่แล้ว เช่นตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นมา โรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นหน่วยงานย่อย เบิกจ่ายเงิน ต้องทำฎีกาเบิกเงินจัดซื้อจัดจ้างรวมทั้งแผนงานโครงการและกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวซึ่งแต่ละงานต้องอาศัยเวลาประชุมพิจารณาและดำเนินการเป็นอันมาก ทำให้ครูในกลุ่มนี้ต้องมีการเกินงานนอกชั้นเรียน หรือต้องเป็นครูพิเศษไม่ประจำชั้นมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวอาจทำให้ครูในกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนลดลง

กรณีที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนมากกว่าครูที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ส่วนใหญ่ยังเป็นโสดจึงมีเวลาอุทิศให้กับงานการเรียนการสอนมาก และอาจเป็นเพราะครูกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เพิ่งจบการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูและเพิ่งเริ่มรับราชการจึงยังคงจดจำและนำหลักวิชาและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมทางการศึกษามาทดลองใช้สร้างงานการศึกษาเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นอยากทดลอง และสร้างศรัทธาให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

ส่วนที่พบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนของครูกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสูง มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างจากครูที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิตินั้น ย่อมพิจารณาได้ว่า โดยหลักการแล้วแบบแผนการเรียนรู้ที่ถูกต้องก่อให้เกิดความเข้าใจและเจตคติที่ดี ซึ่งเจตคติที่ดีจะเป็นตัวกำกับให้มีการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัสเซอร์

(Nasser. 1983 : 37 - A) ที่พบว่าแบบแผนการสอนของผู้สอนเป็นผลมาจากแบบแผนการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ น่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการฝึกอบรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านนี้อยู่ในเกณฑ์สูงใกล้เคียงกัน อีกประการหนึ่ง โดยข้อเท็จจริงแล้วในปัจจุบันนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารการเงินและพัสดุไปให้โรงเรียนในท้องถิ่น เป็นปัจจัยให้ครูได้มีโอกาสดำเนินการได้คล่องตัวมากขึ้น จึงสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ได้สอดคล้องกับความต้องการตามสภาพชั้นเรียนของแต่ละคน เป็นผลให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผล

พฤติกรรมการสอนด้านนี้ครูส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์สูงรองจากด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และสูงกว่าด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2522 : 81) ที่ศึกษาพฤติกรรมและเวลาปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การวัดผลการศึกษาใช้การตรวจสอบงานเป็นส่วนใหญ่ และพบว่า ครูใช้เวลาร้อยละ 10 ของเวลาทำงาน 1 วัน ปฏิบัติงานด้านการวัดผลและประเมินผล และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ วสุนันต์ (สมศักดิ์ วสุนันต์ 2523 อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 4) ที่ศึกษาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่า มีครูประมาณร้อยละ 50 เท่านั้นที่มีความเข้าใจในเรื่องการวัดผลและประเมินผลและส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์ และผลการวิจัยเรื่องการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการฝึกหัดครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของกรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2523 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูมีความสามารถด้านการวัดผลและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านการวัดผล และการประเมินผลของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยแยกตาม วุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรปรากฏว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การที่พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการวัดผลและการประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านการวัดผลและการประเมินผลโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์สูง เหตุผลสำคัญสำหรับกรณีนี้ อาจเป็นเพราะตั้งแต่มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา ได้มีการอบรมสัมมนา การใช้หลักสูตรทุกเรื่องตั้งแต่หลักการ จุดหมายจนถึงการวัดผลและการประเมินผลทุกปีเลื่อนไปปีละชั้นกล่าวคือปีการศึกษา 2522 อบรมสัมมนาผู้บริหารและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษาต่อมาอบรมสัมมนาผู้บริหารและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และอบรมสัมมนาต่อมาเรื่อย ๆ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งมีการเผยแพร่เอกสารแนวการวัดผลและประเมินผลให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง ทำให้ครูได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและเรื่องอื่น ๆ ตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มากขึ้นโดยเท่าเทียมกันทุกเพศ วัย และคุณวุฒิ

สำหรับอีกกรณีหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการเคลื่อนไหวทางวิชาการอย่างมากเกิดขึ้นมีการติดตามผลประเมินผลเพื่อจัดอันดับคุณภาพการศึกษาทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการดำเนินการวัดผลและประเมินผลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยนาทครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการประชุมสัมมนาเพื่อพบหารือแนวทางของกลุ่มโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงยกระดับคุณภาพงานด้านวิชาการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู
2. การจัดโครงการอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่องจริงจังเกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผล และการประเมินผลให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ เจตคติ ค่านิยม และทักษะในการปฏิบัติงาน

3. โครงการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพในเชิงวิชาการและการนิเทศภายในควรได้รับการพิจารณากำหนดเป็นแผนงานอย่างต่อเนื่อง

4. โครงการประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ควรได้รับการพิจารณาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจดำเนินการในรูปของการให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการสอนของครู โดยถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนและการดำเนินการแสวงหาครูดีเด่นในเรื่องพฤติกรรมการสอนตามหลักสูตรใหม่ เพื่อสร้างบรรยากาศในการปรับปรุงตัวเองของครูผู้สอน

5. ควรกำหนดโครงการเพื่อจัดศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการใช้และการผลิตอุปกรณ์การสอน

6. ควรจัดโครงการนิเทศและติดตามผล เพื่อติดตามประเมินผลการเรียนการสอนให้ทั่วถึงสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
2. ควรศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอื่น ๆ
3. ควรศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานุเทศก์ และนักเรียนเป็นผู้ประเมิน
4. ควรศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละด้านอย่างใดอย่างหนึ่งให้ลึกและกว้าง
5. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครู
6. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขวัญของครูกับพฤติกรรมการสอนของครู
7. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจของครูกับพฤติกรรมการสอนของครู
8. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานของครูกับพฤติกรรมการสอนของครู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุตะประเสริฐ และคนอื่น ๆ การศึกษาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ
โครงการปรับปรุงหลักสูตร กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ 2523, 294 หน้า
- การฝึกหัดครู, กรม โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา
จากสถาบันฝึกหัดครูที่สอนในระดับประถมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา 2523, 239 หน้า
- รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี โรงพิมพ์ตำรวจ 2520, 425 หน้า
- 1 กิติมา ปรีดีคิลก ทฤษฎีบริหารองค์การ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 339 หน้า อัดสำเนา
- 2 กุลวดี เรืองเดช พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้
อุปกรณ์การสอน ปริณิฎาพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2518, 64 หน้า
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การประถมศึกษา 2526 (ฉบับร่าง)
ม.ป.ท. 2526, 118 หน้า
- การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534 สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช 2526, 138 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาและ
การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 1 โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล 2526, 306 หน้า
- บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 2
โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล 2526, 274 หน้า
- กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการ รายงานการวิจัยประสิทธิภาพ
โรงเรียนประถมศึกษาการสังเกตพฤติกรรมของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2519, 43 หน้า
- จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย ปัทมทิติยาลัย รวมบทความวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2523
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 1007 หน้า

- 3 เฉลิยา บุรีภักดี และคนอื่น ๆ รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู โรงพิมพ์ตำรวจ 2520, 425 หน้า (เอกสารการนิเทศการศึกษานับที่ 187)

ชัยนาท, จังหวัด รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัดชัยนาท โดยความสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล 2526, 94 หน้า

ชัยพร วิชชาวุธ การวิจัยเชิงจิตวิทยา โรงพิมพ์รัฐสารมวลชนจำกัด 2519, 175 หน้า

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ "พฤติกรรมการสอนตามหลักสูตรใหม่ของครูประถมศึกษา" วารสารสามัญศึกษา 16 : 26 - 35 มิถุนายน 2522

- 4 ชุตา จิตพิทักษ์ พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์สื่อสารมวลชน 2525, 144 หน้า

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ จิตวิทยาการเมือง โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2518, 142 หน้า

ถัทธิเทพ พัทธานนุรัตน์ การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของนักศึกษาครู ป.กศ. ที่ผ่านการเรียนวิชาวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้น โดยวิธีสถานการณ์จำลองกับวิธีสอนตามปกติ ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 113 หน้า อัดสำเนา

- 45 คงเดือน พันธุมนาวัน พฤติกรรมศาสตร์เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา ไทยวัฒนาพานิช 2524, 130 หน้า

เดือนเพ็ญ ฤกษ์อร่าม ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กับพฤติกรรมการสอนของครู วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 92 หน้า อัดสำเนา

ธีระ รุญเจริญ การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2525, 229 หน้า

นราวัลย์ การญจนประโชติ การเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในจังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 97 หน้า อัดสำเนา

- นิภา เล็กบำรุง พฤติกรรมการสอนของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครเกี่ยวกับการกำหนดงานให้นักเรียนและการทบทวนเมื่อจบบทเรียน ปรินทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 62 หน้า อัดสำเนา
- บันลือ พงษ์ะวัน การประถมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2519, 230 หน้า
- ประชุม รอดประเสริฐ ผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 134 หน้า
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2520, 143 หน้า
- ประสาธต์ หลักศิลา สังคมมนุษย์ในด้านพฤติกรรมศาสตร์ วัฒนาพานิช 2514, 145 หน้า
- พนัส หันนาคินทร์ การบริหารบุคลากรในโรงเรียน โรงพิมพ์พิเศษ 2526, 300 หน้า
- พรชัย ศรีวลีรัตน์ การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักศึกษาคู ป.กศ. ที่ผ่านการเรียนวิชาวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้นโดยวิธีสถานการณจำลองกับวิธีสอนตามปกติ ปรินทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 49 หน้า อัดสำเนา
- พัทธยา สายหู โลกสมมติ ศึกษิตสยาม 2516, 248 หน้า
- ผาดล ภาษิตวิไลธรรม สมรรถภาพของครูประถมที่สังกัดต้องการในจังหวัดสกลนครและนครพนม ปรินทิพย์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 81 หน้า อัดสำเนา
- ระวีวรรณ เสวตมาตร ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครปฐมที่มีต่อพฤติกรรมการสอนสังคมศึกษาของครู วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 86 หน้า อัดสำเนา
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์ 2524, 286 หน้า
- วิจิตร ศรีสะอ้าน "ปรัชญาการศึกษา" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาขั้นพื้นฐานการศึกษา หน้าที่ 6 หน้า 17 - 21 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523

วิจิตร สิ้นศิริ การพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ม.ป.ป., 235 หน้า

อัครสำเนา

✦ วิชัย วงษ์ใหญ่ "ความต้องการพื้นฐานที่จะช่วยเสริมการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ"

ประชาศึกษา 29 : 11 2 - 5 มิถุนายน 2521

✦ วิชาการ, กรม กองวิจัยทางการศึกษา การวิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้น

ที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ

2518, 397 หน้า

การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พุทธศักราช 2521 และที่เรียนตาม

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 (ฉบับย่อ) โรงพิมพ์สามเจริญพานิช

2524, 31 หน้า

✦ การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 โรงพิมพ์

คุรุสภาลาดพร้าว 2524, 60 หน้า

รายงานการวิจัยทางการศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2523, 174 หน้า

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร สรุปรายการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช

2521 ม.ป.ป., 15 หน้า อัครสำเนา

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักในการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3

โรงพิมพ์เรือนอักษร 2524, 153 หน้า

✦ วินัย บุญไชย การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมปีที่ 1

ของนักศึกษาครู ป.กศ. ที่ผ่านการเรียนวิชาวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้นโดยวิธี

สถานการณ์จำลองกับวิธีสอนตามปกติ ปริญฎานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2519, 122 หน้า อัครสำเนา

✦ วีระชาติ แก้วไสย องค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย ปริญฎานิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 147 หน้า อัครสำเนา

- * ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ ตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครูตามแนวการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ปรินูญานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2526, 184 หน้า อัดสำเนา
- รายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องระบอบการปฏิบัติ ทักษะ และความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของครูในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่ไม่เป็น
ผู้นำในจังหวัดแพร่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 95 หน้า อัดสำเนา
- * ศิริยุภา พูลสุวรรณ การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ของนักศึกษาครู ป.กศ. ที่ผ่านการเรียนวิชาวิธีสอนวิทยาศาสตร์เบื้องต้นโดยวิธีสถานการณ์
จำลองกับวิธีสอนตามปกติ ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2519, 57 หน้า อัดสำเนา
- ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาเครื่องมือ
และวิธีการประเมินและปรับปรุงการฝึกสอนระดับประถมศึกษา โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม
 ม.ป.ป. 137 หน้า
- * ศึกษาธิการ, กระทรวง แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พิมพ์ครั้งที่ 2
 โรงพิมพ์คุรุสภา 2525, 238 หน้า
๒. บทคัดย่อรายงานการวิจัยทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 2519 - 2524
 โรงพิมพ์การศาสนา 2523, 193 หน้า
- สนิท เสงี่ยม ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2527, 156 หน้า อัดสำเนา
- สวัสดิ์ งามจอน รายงานการวิจัยพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ในการสอนวิชาเอก
ตามทัศนะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ม.ป.ป., 176 หน้า อัดสำเนา
- * สมชาติ เทศแยม พฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและด้านทักษะทั่วไปของครู
ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปรินูญานิพนธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 47 หน้า อัดสำเนา

- ★ สมถึก ภักดิ์ นิ พุทธิกรรมการประเมินผลในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 78 หน้า อัดสำเนา
- สมพงษ์ เกษมสิน สารานุกรมการบริหาร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2517, 192 หน้า
- ★ สมศักดิ์ วสุนันท์ และคนอื่น ๆ ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่าง
ครูที่เคยสอนและไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มาก่อน ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดชลบุรี หน่วยงานนิเทศก์จังหวัดชลบุรี 2523, 118 หน้า
- ★ สามัญศึกษา, กรม กองการประถมศึกษา พฤติกรรมและเวลาในการปฏิบัติงานของครู
ประถมศึกษา โรงพิมพ์การศาสนา 2522, 193 หน้า
- สำรวม พุมวิเศษ "แนวคิดในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู" ศรีวิชัย 7 : 10-15 ,
กุมภาพันธ์ 2526
- ★ สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย เอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานการศึกษา หน่วยที่ 6
โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์ 2523, 202 หน้า
- ★ _____ เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษา หน่วยที่ 8 โรงพิมพ์
ยูไนเต็สปริทัศน์ 2524, 269 หน้า
- _____ เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6 โรงพิมพ์
อมรินทร์การพิมพ์ 2523, 172 หน้า
- สมิตร คุณานุก และคนอื่น ๆ เกณฑ์การประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา วัฒนาพานิช
2519, 144 หน้า
- เสนาะ คีเยาว์, สุปราณี ศรีฉัตรเกษม และนิยะดา ชุมพวงค์ การบริหารงานบุคคล
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2525, 355 หน้า
- Baral, D.P., Snow, R.E., and Allen, D.W., "Preliminary Classifi-
cation of the Item poll," Stanford Center for Research and
Development in Teaching, : A Taxonomy of Teaching Behaviors,
1969, 19 p.
- Best, John W. Research in Education. 3rd.ed., Englewood Cliffs,
N.J., Prentice-Hall, 1977. 403 p.

Caline, John L. "Inservice Training Re-Examined," Journal of Research and Development in Education. 4 : 103-105, 1970.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3rd,ed., New York McGraw-Hill, 1971. 492 p.

Flanders, Ned.A. Analyzing Teaching Behavior, Mass, Addison Wesley, 1970. 448 p.

Fullan Michale and Alan Pomfret. "Research on Curriculum and Instruction Implementation," Review of Educational Research. 2 : 335-397 Winter 1977.

Gage, N.L., ed. Handbook of Research on Teaching. Chicago, American Educational Research Association, 1970. 1218 p.

Garrison, Ronal Joseph, "Comparison of Verbal Behavior of Teachers and Pupils in Lesson Designed to Achieve Creative Response," Dissertation Abstracts. 32, 1972 : 818 A

Getzels, Jacob W., "Conflict and Role Behavior in Educational Setting." in The Social Psychology of Education. Allyn & Bacon Inc., Boston, 1957, 480 p.

Hersey, Paul, and Kenneth H. Blanchard. Management of Organizational Behavior : Utilizing Human Resources, 3rd,ed., Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1977. 314 p.

Ioannis, Paraskeropoulos, "How Student Rate Their Teachers," Journal of Educational Research, 62 : 25 - 29 September, 1968.

Kendler, H.H. Basic Psychology. Menlo Park, Cal. : Benjamin, 1974. 375 p.

Mehdekhani, Nasser. "The Relative Effects of Teacher Teaching Style, Teacher Learning Style, And Student Learning Style upon Student Academic Achievement," Dissertation Abstracts International. August, 1983 p. 374 - A.

Robert L, Blaney. "Effect of Teacher Structuring and Reacting on Student Achievement," Elementary School Journal. 83 : 501 - 592, 1983.

Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size For Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 30 : 607 - 610, 1970.

Senarith, Pramuan. An Assessment of The Implementation of Planned Curriculum Change in Elementary Schools in Bangkok Thailand. Doctoral Dissertation, U.of Pittsburgh, 1980. 174 p.

Skinner, B.F. About Behaviorism, New York : Alfred A. Knopf, 1974. 348 p.

Unruh, Adolph and Harold E. Turner. Supervision for Change and Innovation. Boston : Houghton Mifflin, 1970. 420 p.

ภาคผนวก

คำชี้แจง

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

ตอนที่ 3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา

พ.ศ. 2521

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง

โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงในรูป ☐ หน้าคำหรือข้อความที่ตรงกับ
รายละเอียดของท่าน

วุฒิการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรีขึ้นไป

อายุ

☐ ต่ำกว่า 30 ปี

☐ 30 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่าท่านได้ปฏิบัติเกี่ยวกับ การเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้
การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผล
และการประเมินผลในชั้นและวิชาที่ท่านทำการสอนอยู่ในขณะนี้ มากน้อยเพียงใด
เมื่อท่านพิจารณาว่าอยู่ในระดับใดแล้วให้เขียน ☒ แสดงระดับการปฏิบัติของ
ท่านลงในช่องทางขวามือตามลำดับ

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	<u>การเตรียมการสอน</u>					
1.	ศึกษาสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเอกสารหลักสูตร					
2.	เตรียมการสอนโดยยึดแผนการสอนเป็นหลัก					
3.	กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้ยืดหยุ่นได้					
4.	ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น					
5.	จัดเตรียมสื่อการสอนได้ครบตามที่กำหนดไว้ใน แผนการสอน					
6.	ทำบันทึกการสอนล่วงหน้าสม่ำเสมอ					
7.	กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผน วิชาการของโรงเรียน					
8.	เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวางแผนในการเรียน การสอน					
9.	ทำคู่มือประกอบการสอนและสร้างแบบฝึกหัด เสริมทักษะ					
10.	เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการ การเรียนการสอนสม่ำเสมอ					
	<u>วิธีสอนที่ครูใช้</u>					
1.	นำเข้าสู่บทเรียนได้สัมพันธ์กับเรื่องที่ต้อง การสอน					
2.	บอกความมุ่งหมายของบทเรียนและพฤติกรรม ที่เด็กต้องแสดงออกเมื่อเริ่มต้นบทเรียน					
3.	ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม ของเนื้อหาวิชา					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของสอน	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4.	เอาประสบการณ์หลาย ๆ วิชามาสอนให้สัมพันธ์กัน					
5.	ใช้กระบวนการกลุ่มสอดคล้องในการสอน					
6.	สอนเน้นความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อม					
7.	ฝึกให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง					
8.	สอนโดยการชี้แนะให้นักเรียนคิด ค้น ปฏิบัติเอง					
9.	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรม					
10.	เน้นให้นักเรียนเรียนรู้กระบวนการเรียนหรือวิธีการเรียน					
11.	เน้นให้นักเรียนได้รู้เนื้อหาวิชาที่ต้องเรียน					
12.	สอดคล้องการอบรมและตักเตือนในเรื่องความประพฤติแก่นักเรียน					
13.	ช่วยเหลือชี้แนวทางให้นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ					
14.	สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อนหรือเรียนช้า					
15.	แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถและความถนัด					
16.	มอบหมายกิจกรรมทั้งงานหนังสือและงานที่นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติ					
17.	สอนทักษะทางภาษาทั้ง 4 อย่างในการสอนทุกกลุ่มวิชา					
18.	มอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
19.	ใช้วิธีเน้นหนักการ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	<u>การใช้สื่อการสอน</u>					
1.	วางแผนการใช้สื่อการสอนไว้ล่วงหน้า					
2.	ใช้สื่อการสอนตามที่จัดเตรียมไว้					
3.	ใช้สื่อการสอนที่หาได้ในท้องถิ่น					
4.	ใช้ของจริงประกอบการสอน					
5.	ใช้แผนภูมิ ภาพ หรือหุ่นจำลองประกอบการสอน					
6.	ใช้บุคลากรในท้องถิ่นเป็นวิทยากร					
7.	พานักเรียนออกไปศึกษาของจริงนอกห้องเรียน					
8.	ครูผลิตอุปกรณ์การสอนเอง					
9.	ให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป					
10.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเก็บรักษาสื่อการสอน					
11.	ใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์					
	<u>การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน</u>					
1.	อยู่กับนักเรียนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอารมณ์เย็น					
2.	ให้นักเรียนเคลื่อนย้ายในห้องเรียนได้ตามความจำเป็นของแต่ละวิชา					
3.	จัดมุมอุปกรณ์ มุมหนังสือและมุมต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน					
4.	ตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน					
5.	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางระเบียบต่าง ๆ ของชั้นเรียน					
6.	สอบถามความทุกข์สุขของนักเรียนจากตัวนักเรียน ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดเสมอ					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
7.	ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน					
8.	จัดสภาพห้องเรียนให้ยืดหยุ่นตามกิจกรรม					
9.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและดูแลรักษาห้องเรียน					
10.	รักษาห้องเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ					
<u>การวัดผลและการประเมินผล</u>						
1.	ตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนก่อนสอน					
2.	ประเมินผลการเรียนโดยยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม					
3.	ศึกษาวิธีการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ตลอดจนการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ตามหลักสูตรก่อนทำการสอน					
4.	วัดผลโดยการซักถามเมื่อจบการสอนแต่ละตอน					
5.	ให้นักเรียนสอบข้อเขียนเมื่อจบบทเรียนแล้ว					
6.	ตรวจผลงานที่นักเรียนทำเสร็จแล้วทุกครั้ง					
7.	ประเมินผลการเรียนเมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนรู้ และแจ้งผลให้นักเรียนทราบ					
8.	วัดผลด้านลักษณะนิสัยโดยเน้นการปฏิบัติจริง					
9.	ประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนจากวิธีการทำงานและผลงานที่ปฏิบัติ					
10.	ประเมินผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยเน้นการคิดแก้ปัญหาและการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน					

ข้อ	พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
11.	ซักถามนักเรียนเป็นระยะ ๆ ในขณะที่ทำการสอน					
12.	ประเมินผลย่อยเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน					
13.	ติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียนที่มอบหมายให้ทำ					
14.	ประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินผล					

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดสำหรับคำถามแต่ละข้อและเขียนหมายเลขกำกับคำตอบนั้นลงใน ☐

ตัวอย่าง

0. เอกสารหลักสูตรหมายถึง

- ☒ 1. เอกสารต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องใช้
2. เอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
3. เอกสารคู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
4. เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตร

1. หลักการ ของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องอะไร

- ☐ 1. สาระสำคัญของหลักสูตร
2. เหตุผลที่ต้องเปลี่ยนหลักสูตร
3. แนวทางในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร
4. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2. จุดหมาย ของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องอะไร

- ☐ 1. สิ่งที่นักเรียนต้องเรียน
2. วิธีการเรียนของนักเรียน
3. เหตุผลที่นักเรียนต้องเรียน
4. คุณลักษณะของนักเรียนเมื่อเรียนจบแล้ว

3. โครงสร้าง ของหลักสูตรกล่าวถึงเรื่องอะไร

- ☐ 1. องค์ประกอบของหลักสูตร
2. เรื่องที่ต้องสอนแก่นักเรียน
3. การแบ่งเวลาในการสอน
4. เนื้อหาสาระและวิธีสอน

4. ข้อใด ที่หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

☐ ต่างจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503

น้อยที่สุด

1. โครงสร้าง
2. เนื้อหา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

5. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึงอะไร

- ☐ 1. การบอกขอบเขตของบทเรียน
2. การทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน
3. การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในบทเรียน
4. การสรุปเนื้อหาในบทเรียนที่นักเรียนเรียนมาก่อน

6. ประโยชน์จากการเตรียมการสอนในกรณีใด
☐ ที่มีความสำคัญน้อยที่สุด

1. ทำให้นักเรียนเรียนเก่งขึ้น
2. ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
3. ทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่ถูกต้อง
4. ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย

7. ผู้ที่ควรใช้สื่อการเรียนมากที่สุดคือใคร

- ☐
1. ครู
 2. นักเรียน
 3. ครูและนักเรียนใช้เท่า ๆ กัน
 4. เป็นเรื่องที่ไม่อาจสรุปได้

คำชี้แจง ให้ใช้ข้อความนี้ตอบคำถามข้อ 8-12

"หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากการสอนหนังสือมาเป็นการสอนคนเพื่อให้เด็ก คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น"

8. การสอนของครูแต่เดิมนั้นยึดอะไรเป็นหลัก

- ☐
1. ผู้สอน
 2. ผู้เรียน
 3. ตำราเรียน
 4. หลักสูตร

9. การสอนของครูตามบทบาทใหม่ ยึดอะไร
☐ เป็นหลัก

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. ตำราเรียน
4. หลักสูตร

10. นักเรียนจะคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นได้
☐ ครูและนักเรียนต้องมีบทบาทอย่างไร

1. นักเรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ครูและนักเรียนเรียนรู้ร่วมกัน
3. ครูสอน นักเรียนเป็นฝ่ายรับ
4. ครูชี้แนะนักเรียน คิด ค้น ปฏิบัติเอง

11. ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ นักเรียนคิดเป็น
☐ ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คืออะไร

1. ครู
2. นักเรียน
3. เอกสารหลักสูตร
4. อุปกรณ์การสอน

12. องค์ประกอบใดของหลักสูตรที่สำคัญที่สุด
☐ ต่อการช่วยให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น
 แก้ปัญหาเป็น

1. หลักการ
2. จุดหมาย
3. โครงสร้างและเนื้อหา
4. วิธีการสอน

13. เหตุผลใดที่ต้องจัดหลักสูตรโดยแบ่ง
☐ เป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

1. เนื้อเรื่องมีลักษณะคล้ายกัน
2. เพื่อความสะดวกในการสอน
3. การประสานประสบการณ์เพื่อนำไปใช้
4. ความสะดวกในการทำแผนการสอน
 และตารางสอน

14. วิธีสอนใดที่เอื้อต่อการสอน กลุ่มสร้าง-
เสริมประสบการณ์ชีวิต มากที่สุด

1. วิธีแก้ปัญหา
2. วิธีบรรยาย
3. วิธีสาธิต
4. การศึกษานอกสถานที่

15. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพสนอง
ความต้องการด้านใดมากที่สุด

1. คิดเป็น
2. ทำเป็น
3. แก้ปัญหาได้
4. สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

16. "ความคิดรวบยอด" ตามที่ใช้ในหลักสูตร
ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีความหมาย
ตรงกับข้อใดมากที่สุด

1. เนื้อหา
2. กิจกรรม
3. การสรุปเรื่องที่สอน
4. สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้

17. การประเมินผลทางการศึกษา มีจุดมุ่งหมาย
อย่างไร

1. เพื่อแยกกลุ่มผู้ถูกประเมิน
2. เพื่อตรวจสอบความสามารถของผู้สอน
3. เพื่อปรับปรุงระบบการเรียนการสอน
4. เพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดำเนินมา
ช่วงเวลาหนึ่ง

18. การวัดผลการศึกษามีอะไรบ้าง

1. การตัดสินผลการเรียนของนักเรียน
2. การรวบรวมข้อมูลเพื่อตัดสินผล
การเรียน
3. การทดสอบเพื่อทราบความสามารถ
ของนักเรียน
4. การหาค่าเชิงปริมาณหรือคุณภาพ
ของพฤติกรรมที่ต้องการวัด

19. ขั้นตอนการประเมินผลตามระเบียบประเมิน
ผลมีอะไรบ้าง

1. พิจารณาเนื้อหา กำหนดเกณฑ์-วัดผล
2. กำหนดจุดประสงค์-กิจกรรม-การ
วัดผล
3. กำหนดจุดประสงค์-เครื่องมือวัด-
เกณฑ์
4. ประเมินผลก่อน-ระหว่าง-หลังการเรียน

20. เครื่องมือวัดผลที่ดีต้องมีลักษณะเด่นอย่างน้อย
สองประการ ได้แก่อะไรบ้าง

1. ความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้
2. ความประหยัด ความยุติธรรม
3. ความง่ายพอเหมาะ ความชัดเจน
ในบทเรียน
4. ความชัดเจน ความประหยัด

พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยันท

บทคัดย่อ
ของ
สุทัศน์ แดงทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาามหาบัณฑิต
เมษายน 2528

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และด้านการวัดผลและการประเมินผล ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท จำนวน 331 คน โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา อายุ และความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและทดสอบด้วย $t - test$ ผลการศึกษาค้นพบว่า

1. พฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมมีพฤติกรรมการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ด้านการวัดผลและการประเมินผล ด้านวิธีสอนที่ครูใช้ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

2. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษา และอายุ ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนในด้านการเตรียมการสอน วิธีสอนที่ครูใช้ การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน และการวัดผลและการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนในด้านการใช้อุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู โดยเน้นการจัดโครงการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การควบคุมชั้นและสร้างบรรยากาศในห้องเรียน การวัดผลและการประเมินผล การจัดโครงการประเมินพฤติกรรมการสอนของครู การจัดโครงการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความสามารถเชิงวิชาการ และการนิเทศภายใน และให้เสนอแนะแนวทางในการวิจัยเพิ่มเติมด้วย

THE TEACHING BEHAVIOR OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS UNDER
THE OFFICE OF THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION,
CHANGWAT CHAI NAT

AN ABSTRACT

BY

SUTAT TANGTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1985

The purposes of this research invented to investigate and Compare the teaching behaviors of the Primary school teachers as the following aspects : teaching plan, teaching styles, using of aids, conducting of classroom discipline and improving of classroom atmosphere, and testing and evaluation. The samples were consisted of 331 primary school teachers under the office of the provincial primary office, changwat Chai Nat, the testing of hypothesis was subjected to their educational degree, age and the knowledge of curriculum structure.

The rating scale questionnaire was prepared by the researcher. The statisticals method for data analysis were the arithmetic mean and the t - test. Differences between the comparison groups were considered significant at .05 and .01 level.

The results of this study revealed that :

1. The teaching behaviors of the primary school teachers were moderate level, classified from the highest to the lowest level as the following aspects : conducting of classroom discipline and improving of classroom atmosphere, testing and evaluation, teaching styles, teaching plan and using of aids respectively.

2. The comparison of teaching behaviors of the primary school teachers classified by their educational degree and age were not significant different at .05 level in all five aspects.

3. The comparison of teaching behavior of the primary school teachers classified by their knowledge of curriculum structure was significant different at .05 level in only one aspect in the using of aids.

Some recommendations drawn from this research were regarding to : programmes should be addressed to teaching behavior issues are in - service training programmes in order to upgrade quality of teachers, administrators and supervisors, assessment of teaching behaviors as to five aspects continually. The researcher also recommended some issues for further study.